

ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΔΙΚΑΙΟΥ

ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ ΕΙΚΟΝΑΣ

Επιμέλεια: Κουκουβίνου Ελένη (Α.Μ: 1340200000721)

Καθηγητής: Δημητρόπουλος Ανδρέας

Η' Εξάμηνο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕ
ΝΑ

ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
II. ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ	4
1. Έννοια -----	4
2. περιεχόμενο του δικαιώματος -----	4
3. Νομοθετική ρύθμιση -----	5
4. Περιορισμοί -----	5
III. Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ	6
5. Έννοια -----	6
6. περιεχόμενο της ελευθερίας -----	7
7. νομοθετική ρύθμιση -----	7
8. Περιορισμοί -----	8
IV. ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ ΕΙΚΟΝΑΣ	9
9. Έννοια -----	9
10. περιεχόμενο του δικαιώματος -----	10
11. νομοθετική ρύθμιση -----	10
12. προσβολή δικαιώματος -----	11
ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	
V. Μ.Μ.Ε ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ	13
13. Το δικαίωμα απάντησης του θιγόμενου -----	13
14. Αμυντικά μέσα προστασίας του θιγόμενου -----	14
15. Αποκαταστατικά μέσα προστασίας του θιγόμενου -----	15
VI. ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ ΕΙΚΟΝΑΣ ΣΤΗΝ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ ΜΕΣΩ ΤΩΝ Μ.Μ.Ε	16
17. Θεωρία της στάθμισης συμφερόντων -----	16
18. Θεωρία των προσώπων της επικαιρότητας -----	17
19. Θεωρία των θεμιτών αναγκών της κοινότητας για πληροφόρηση -----	19
VII. ΠΕΡΙΛΗΨΗ	30

ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην συγκεκριμένη εργασία θα αναλύθει το δικαίωμα επί της ίδιας εικόνας το οποίο αποτελεί έκφανση του δικαιώματος της προσωπικότητας. Το δικαίωμα επί της ίδιας εικόνας αναγνωρίζεται από τη θεωρία και τη νομολογία ως αυτόνομο και αυτοτελές δικαίωμα σε σχέση με το δικαίωμα της προσωπικότητας, από το οποίο, ωστόσο, αντλεί τη δικαιοκή βάση προστασίας μέσω του άρθρου 57 ΑΚ σε συνδυασμό με το άρθρο 5 παρ.1Σ και σε αρμονία, πάντα, με τη συνταγματική διάταξη του άρθρου 14 παρ.2 Σ. Το εν λόγω άρθρο του Συντάγματος θεσπίζει την θεσμική εγγύηση της ελευθερίας του τύπου, προκειμένου να εξυπηρετηθεί το συμφέρον του κοινωνικού συνόλου για πληροφόρηση. Ετσι, στην παρακάτω έρευνα θα επικεντρωθούμε σε μια ανάλυση των εννοιών των προαναφερθέντων δικαιωμάτων και του θεσμού της ελευθερότυπιας, την αλληλεπίδραση τους αλλά και τα όρια τους. Το σημείο δηλαδή εκείνο όπου προσωπικότητα, δικαίωμα της εικόνας, και τύπος, συμβιώνουν, καθώς και το σημείο σύγκρουσης. Οι απειλές στις οποίες εκτίθεται στη σύγχρονη κοινωνία ο ιδιωτικός βίος είναι ιδιαίτερα αυξημένες και έτσι έφεραν στην επιφάνεια το θέμα της προστασίας της προσωπικότητας και πιο συγκεκριμένα της προστασίας της εικόνας του προσώπου. Αυτή όμως η προστασία τίθεται σε εφαρμογή χωρίς να προσβάλλονται οι θεμελιώδεις αρχές της ελευθερίας του τύπου. Θα εξεταστούν δηλαδή οι δικαιοκές βάσεις προστασίας του προσώπου και η σύγκρουση της προστασίας αυτής με το δικαίωμα πληροφόρησης του κοινού με ειδική αναφορά στην προστασία της αξίας του ανθρώπου, ως υπέρτατη συνταγματική αρχή και όριο κάθε προσβολής του δικαιώματος επί της ίδιας εικόνας και στην προστασία της εικόνας ως δεδομένο προσωπικού χαρακτήρα. Ετσι για να γίνει αντιληπτό το δικαίωμα επί της ίδιας εικόνας θα αναλυθεί κατ'αρχήν το δικαίωμα της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας και στη συνέχεια ο θεσμός της ελευθερίας του τύπου.

II. ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ

1. Έννοια

Ελευθέρια είναι ο βάσει της βούλησης του ανθρώπου προσδιορισμός της αναγόμενης στο άτομο του υλικής και πνευματικής του δραστηριότητας. Αντικείμενο αυτής της ελευθερίας είναι η ίδια η υπόσταση του δικαιώματος, η προσωπικότητα του¹. Το άρθρο 5 παρ.1 Σ κατοχυρώνει το δικαίωμα του καθενός να ανπτύσσεται ως άνθρωπος. Αναφέρεται στην ανάπτυξη της προσωπικότητας και στην συμμετοχή αυτής στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας². Η ελευθερία είναι εξουσία του ανθρώπου στο άτομο του, να διαθ¹έτει όπως εκείνος ορίζει και επιθυμεί τον ίδιο του τον έαυτο. Ο όρος ελευθερία χρησιμοποιείται για να εκφράσει η πραγματική κατάσταση (status), που επιτρέπει την άσκηση ελευθερίας του φορέα του δικαιώματος στο άτομο του³.

2. περιεχόμενο του δικαιώματος

Με την δυαδιστική έννομη τάξη, η ελευθερία ως δικαίωμα αλλά και ως θεσμός αποτελείται από corpus και animus. Corpus της ελευθερίας είναι η υλική ελευθερία, το σύνολο δηλαδή της υλικής δράσης του ανθρώπου, δηλαδή οι υλικές ενέργειες που υπάγονται στη σφαίρα του ατόμου του. Έτσι συμπεριλαμβάνονται εδώ ενέργειες που αφορούν την συνολική σωματική υπόσταση ενός ατόμου όπως η ελευθερία κίνησης ως σωματική ελευθερία κίνησης μέσα στον χώρο. Εφόσον λοιπόν μιλάμε για σωματική υπόσταση αναφερόμαστε και στην απόλυτη προστασία οποιουδήποτε μέρους του σώματος του ανθρώπου. Έτσι ενδεχόμενη επέμβαση πάνω στο σώμα του ανθρώπου χωρίς συναίνεσή του ίδιου έχει ως νομική συνέπεια την προσβολή της προσωπικότητας του. Επίσης η άσκηση ψυχολογικής ή σωματικής βίας αντίκειται στη ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας. Το animus, δηλαδή η πνευματική ελευθερία είναι η πνευματική δράση του ανθρώπου.

Προστατευόμενο αγαθό εδώ είναι το ανθρώπινο πνεύμα όχι όμως και τα προϊόντα του ανθρώπινου πνεύματος. Η ελευθερία αναπτύξεως της προσωπικότητας εν τέλει, συμπεριλαμβάνει

1. Δημητρόπουλος Ανδρέας, *Συνταγματικά Δικαιώματα - Σύστημα Συνταγματικού Δικαίου*, τομος Γ', Τεύχη. I – III, εκδόσεις Σάκκουλα 2008, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, σελ. 347.

2. Π.Δ. Δαγτόγλου, *Συνταγματικό Δίκαιο - Ατομικά Δικαιώματα Β'*, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 1991, σελ.1146.

3. Δημητρόπουλος Ανδρέας, *Συνταγματικά Δικαιώματα - Σύστημα Συνταγματικού Δικαίου*, τομος Γ', Τεύχη. I – III, εκδόσεις Σάκκουλα 2008, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, σελ. 348

υλική, πνευματική, κοινωνική αλλά και πολιτική και οικονομική. Αφορά δηλαδή την ελεύθερη συμμετοχή του ατόμου στην κοινωνική, πολιτική αλλά και οικονομική ζωή της χώρας.

3. Νομοθετική ρύθμιση

Το Σύνταγμα κατοχυρώνει το δικαίωμα της προσωπικότητας στο άρθρο 5 παρ. 1 Σ όπου αναφέρει ρητά: “Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητα του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη”. Επίσης οι συνταγματικές αρχές των άρθρων 2 παρ. 1 Σ, 7 παρ.2 περί σεβασμού και προστασίας της αξίας του ανθρώπου αλλά και απαγόρευση προσβολής της αξιοπρέπειας. Τα άρθρα 9 παρ.1 Σ περί προστασίας του ασύλου και της ιδιωτικής ζωής και οικογενειακής ζωής, αλλά και το 19 Σ περί απαραβίαστου του απορρήτου των επιστολών και ελεύθερης επικοινωνίας. Αυτές οι διατάξεις επενεργούν έμμεσα στις σχέσεις ιδιωτικού δικαίου μέσω του πλέγματος των διατάξεων για την προστασία της προσωπικότητας και, κυρίως, μέσω της ΑΚ 57 κατοχυρώνεται με συνταγματική ισχύ η προστασία των αγαθών της προσωπικότητας. Η εν λόγω διάταξη αναφέρεται σε τυχόν προσβολή της προσωπικότητας και σε πιθανές αντιμετώπισεις έναντι αυτής. Στο συγκεκριμένο άρθρο, ο νομοθέτης απέφυγε να οριοθετήσει το δικαίωμα της προσωπικότητας, επιτρέποντας με τον τρόπο αυτό τη συνεχή διεύρυνση του περιεχομένου του δικαιώματος. Προσβολή της προσωπικότητας κατά τις Α.Κ. 57 και 59 δεν σημαίνει τίποτε άλλο παρά σύγκρουση δύο ομοειδών δικαιωμάτων: του θύματος αφενός, ο οποίος υπέστη προσβολή, κατά κανόνα, στη στατική πλευρά της προσωπικότητάς του (προσβολή της τιμής, του ονόματος, του ιδιωτικού βίου κ.λ.π.), και του δράστη αφετέρου, του οποίου τίθεται υπό κρίση η ελευθερία ανάπτυξεως της προσωπικότητας, που εκδηλώνεται μέσω της επιδίκου συμπεριφοράς του (δημοσίευμα, συλλογή ή επεξεργασία πληροφοριών για τον ενάγοντα, δειξίδυση στην ιδιωτική σφαίρα του ενάγοντος κ.ο.κ).

Αλλα Ευρωπαϊκά Συντάγματα, όπως αυτό της Γερμανίας στο άρθρο 2 παρ.1 Σ, της Γαλλίας στο άρθρο 4 Σ, και της Ιταλίας στο άρθρο 3 παρ.2 Σ διατυπώνουν ρητά το γενικό δικαίωμα ελευθερίας ανάπτυξης της προσωπικότητας χωρίς όμως να βλάπτεται άλλος. Το αναλλοίωτο αυτό δικαίωμα κατοχυρώνεται επίσης ρητά στον Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4. Περιορισμοί

Ο νομοθέτης προβλέπει, στο άρθρο 5 Σ, ρητά περιορισμούς της ελευθερίας. Πιο συγκεκριμένα στο άρθρο 5 παρ. 4 Σ προβλέπεται η λήψη περιοριστικών μέτρων μόνο ως παρεπόμενη ποινής με απόφαση ποινικού δικαστηρίου, η απαγόρευση εξόδου με πράξη του εισαγγελέα, εξαιτίας ποινικής δίωξης. Όσον αφορά τους κρατουμένους δεν υπάρχει ρητή διατύπωση στο Σύνταγμα για περιορισμό της ελευθερίας των κρατουμένων. Η στέρηση της ελευθερίας αποτελεί έντονο περιορισμό της ελευθερίας καθώς προσαρμόζεται θεσμικά στο πλαίσιο της ποινικής σχέσης. Στο άρθρο 6 Σ αναγνωρίζεται η φυλάκιση ως ποινή. Τέλος κανένας δεν περιορίζεται με οποιοδήποτε τρόπο, παρά μόνον όταν και όπως ορίζει ο νόμος κατά το άρθρο 5 παρ. 3 εδ. β' Σ. Είναι επομένως δυνατή η επιβολή περιορισμών γενικού χαρακτήρα εφόσον προβλεπονται με τυπικό νόμο².

III. Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

5. Έννοια

Τύπος είναι κάθε μέσο διάδοσης πληροφοριών (ειδήσεων) στο ευρύτερο κοινό. Είναι κάθε προϊόν[corpus] στο οποίο ενσωματώνονται πληροφορίες [animus] κατά τρόπο που να εξασφαλίζεται η διάδοση στο ευρύτερο κοινό. Ο ορισμός αυτός του τύπου περιλαμβάνει και τα δύο στοιχεία του τύπου, υλικό και πνευματικό, όπως επίσης τον αναφερόμενο και στα δύο αυτά στοιχεία εννοιολογικό του προσδιορισμό³. Ο θεσμός της ελευθερίας του τύπου παραμένει ένα καθ'όλα επίκαιρο θέμα παρ'όλο που ολοκληρώθηκε πριν από περίπου τριακόσια χρόνια στην Αγγλία και διακηρύχθηκε στο τέλος του 18^{ου} αιώνα από την αμερικάνικη και έπειτα από την γαλλική επανάσταση. Το δικαίωμα της ελευθερίας του τύπου είναι τόσο ατομικό (status libertatis) αλλά αναπτύχθηκε και ως μια «θεσμική εγγύηση», δηλαδή η συνταγματική κατοχύρωση του θεσμού του τύπου για την κατοχήρωση της αποστολής και των σκοπών του θεσμού που αποτελούν συνταγματικά προστατευόμενο δημόσιο συμφέρον³. Ο τύπος κατά την έννοια του άρθρου 14 παρ. 2 εδ.1 Σ περιλαμβάνει όλα τα έντυπα που είναι κατάλληλα και προορισμένα για διάδοση. Τύπος κατά την έννοια του 14 παρ. 1 Σ σημαίνει κάθε μέθοδο εκτυπώσεως του λόγου, της γραφής ή της εικόνας, ανεξάρτητα από τον σκοπό της διάδοσης. Ο τύπος ως ειδικότερη και αποτελεσματικότερη μορφή ελευθερία έκφρασης της έχει ιδιαίτερη σημασία για το δημοκρατικό πολίτευμα. Βοηθά στη ενημέρωση των πολιτών και παράλληλα έχει ελεγκτική λειτουργία επάνω στην πολιτική εξουσία στο πλαίσιο του πολιτικού ανταγωνισμού.

¹ Δημητρόπουλος Ανδρέας, *Συνταγματικά Δικαιώματα - Σύστημα Συνταγματικού Δικαίου*, τομος Γ', Τεύχη. I – III, εκδόσεις Σάκκουλα 2008, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, σελ.

² Ανδρέας Γ. Δημητρόπουλος, *ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ. Σύστημα Συνταγματικού Δικαίου*, Τόμος Γ', Τεύχος IV-επόμενα. Π.Δ. Δαγτόγλου, *Συνταγματικό Δίκαιο - Ατομικά Δικαιώματα Α'*, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 1991, σελ. 458

6. περιεχόμενο της ελευθερίας

Από τη συνταγματική αυτή κατοχύρωση της ελευθεροτυπίας αναγνωρίζεται η κρατική υποχρέωση για λήψη μέτρων θετικού περιεχομένου με τα οποία διασφαλίζεται η άσκηση του δικαιώματος. Απαγορεύονται λοιπόν τόσο οι κρατικές επεμβάσεις όσο και η άσκηση λογοκρισίας. Επίσης θεσμοθετείται η εξασφάλιση εκ μέρους του κράτους των υλικών προϋποθέσεων που θα επιτρέψουν την άσκηση ελεύθερης δημοσιογραφίας όσο και των μη υλικών προϋποθέσεων, οι οποίες συνίστανται στην εξασφάλιση της δυνατότητας προσβάσεως στις πηγές πληροφόρησης και την παροχή πληροφοριών από το ίδιο το κράτος.

Η ελευθερία του τύπου αποτελείται από:

- i) Την ελευθερία συλλογής, επιλογής και επεξεργασίας πληροφοριών και πάσης φύσεως στοιχείων.
- ii) Την ελευθερία συντάξεως, εκτύπωσης, κυκλοφορίας, διανομής εντύπων στο εσωτερικό και το εξωτερικό.
- iii) Την ελευθερία της με κάθε μέσο δημοσιεύσεως ειδήσεων, σχολίων, πληροφοριών, διαφημίσεων κ.τ.λ. και τις συναφείς ελευθερίες ιδρύσεως και λειτουργίας επιχειρήσεων τύπου, επιλογής και ασκήσεως του δημοσιογραφικού επαγγέλματος και των άλλων συναφών επαγγελμάτων, καθώς και την ελευθερία ιδρύσεως και λειτουργίας δημοσιογραφικών και συναφών οργανώσεων. Παράλληλα, στο πλαίσιο της ελευθεροτυπίας κατοχυρώνονται και όλες εκείνες οι δραστηριότητες που είναι αναγκαίες ή χρήσιμες για την εξυπηρέτηση του σκοπού της συνταγματικής ρυθμίσεως.

Φορείς ή υποκείμενα της ελευθερίας του τύπου είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα που ασκούν κατ' επάγγελμα ή ευκαιριακά οποιαδήποτε δραστηριότητα ή έργο σχετιζόμενο ή συναρτώμενο με τον τύπο.

7. νομοθετική ρύθμιση

Το άρθρο 14 του Συντάγματος θεμελιώνει και προασπίζει το αναφαίρετο δικαίωμα κάθε πολίτη να εκφράζει ελεύθερα τη γνώμη του και τους στοχασμούς του. Η κατοχύρωση του δικαιώματος αυτού αποτελεί εξειδίκευση του θεμελιώδους δικαιώματος του άρθρου 5 παρ.1 του Συντάγματος περί ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας και συμμετοχής στην κοινωνική, οικονομική και

πολιτική ζωή της χώρας. Πέρα από το ατομικό δικαίωμα της ελεύθερης έκφρασης μέσω του τύπου, κατοχυρώνεται η ελευθεροτυπία ως θεσμός, με αποτέλεσμα να προστατεύονται συνταγματικά όχι μόνο οι συγκεκριμένοι σε δεδομένο χρόνο φορείς αλλά οι σκοποί και εν γένει η αποστολή του θεσμού αυτού, που με αυτόν τον τρόπο αναγορεύονται σε συνταγματικά προστατευόμενο δημόσιο συμφέρον¹. Η ελευθερία του τύπου κατοχυρώνεται επίσης στο άρθρ. 25 του βελγικού Συντάγματος του 1994, στο άρθρ. 5 του γερμανικού Θεμελιώδους Νόμου της Βόννης του 1949, στο άρθρ. 21 του ιταλικού Συντάγματος του 1948, στο άρθρ. 20 παρ. στοιχ. δ και παρ. 2, 3, 4 και 5 του ισπανικού Συντάγματος του 1978. Η ελευθερία της πληροφόρησης, ως έκφανση της ελευθερίας του τύπου, εκτός από τα συνταγματικά ερείσματα που διαθέτει, θεμελιώνεται επικουρικά, σε επίπεδο διατάξεων σχετικά αυξημένης τυπικής ισχύος, και πιο συγκεκριμένα στη διάταξη του άρθρου 10 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Η διάταξη του άρθρου 10 ΕυρΣΔΑ προστατεύει την εν γένει ελευθερία έκφρασης, στην οποία περιλαμβάνει αφενός την ελευθερία γνώμης και αφετέρου την ελευθερία λήψης ή μετάδοσης πληροφοριών ή ιδεών χωρίς την επέμβαση των δημόσιων αρχών. Σε ό,τι αφορά ειδικότερα την ελευθερία πληροφόρησης, αυτή αναλύεται σε ελευθερία λήψης και μετάδοσης πληροφοριών, διασφαλίζοντας έτσι την αμφίδρομη πορεία στη ροή της πληροφόρησης. Η ελευθερία που παρέχει η ΕυρΣΔΑ περιλαμβάνει όλες τις μορφές έκφρασης που σχετίζονται με τη διάδοση και μεταβίβαση ιδεών, γνώμων και πληροφοριών. Η προστασία αυτή καλύπτει όλα τα μέσα έκφρασης, όπως είναι ο προφορικός και ο γραπτός λόγος, η φωτογραφία, οι ραδιοηλεκτρονικές εκπομπές, οι χειρονομίες κλπ., και λειτουργεί ανεξάρτητα από το περιεχόμενο του μεταβιβαζόμενου μηνύματος².

8. Περιορισμοί

Το Σύνταγμα κατοχυρώνει την ελευθερία του τύπου, δεν κατοχυρώνει όμως και την μη ευθύνη του. Όπως κάθε δραστηριοποιούμενος σε οργανωμένη και νομικά ρυθμιζόμενη κοινωνία υπέχει και ο τύπος ευθύνη αστική και ποινική. Αναφέρεται ρητά στην ποινική ευθύνη τουτύπου, ορίζοντας στο άρθρο 14 παρ. 7 Σ, ότι "Νόμος ορίζει τα σχετικά με την αστική και ποινική ευθύνη του τύπου και των άλλων μέσων ενημέρωσης και με την ταχεία εκδίκηση των σχετικών υποθέσεων." Σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 1 Σ, η ελευθερία του τύπου υπάγεται στο γενικό περιορισμό της τηρήσεως των νόμων του κράτους. Ως νόμοι του κράτους κατά 14 παρ. 1 Σ, θεωρούνται οι τυπικοί νόμοι γενικού περιεχομένου, που αφορούν έννομα αγαθά εν γένει. Οι γενικοί περιορισμοί που θέτουν οι νόμοι του κράτους ως όριο της ελευθεροτυπίας πρέπει, στη συγκεκριμένη περίπτωση, να είναι αναγκαίοι και πρόσφοροι και να μην θίγουν τον πυρήνα του ατομικού δικαιώματος της ελευθερίας του τύπου. Το άρθρο 10 της ΕΣΔΑ θέτει περιορισμούς και σημειώνει κυρίως το αναφαίρετο δικαίωμα του ιδιωτικού βίου⁴.

⁴ Πλαγιαννάκος Γεώργιος Ι., Το δικαίωμα επί της ίδιας προσωπικότητας, ΕλλΔνη 1966,σελ.118

IV. ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ ΕΙΚΟΝΑΣ

9. Έννοια

Corpus του συγκεκριμένου δικαιώματος είναι η υλική πλευρά του, οι υλικές ενέργειες που υπάγονται στη σφαίρα της εικόνας του. Animus του εν λόγω δικαιώματος είναι η πνευματική πλευρά του. Δηλαδή η πνευματική ελευθερία της εικόνας του ατόμου. Έκφραση του δικαιώματος της προσωπικότητας αποτελεί το δικαίωμα του προσώπου επί της ίδιας εικόνας, η οποία μάλιστα αφορά την εξωτερική υλική μορφή του προσώπου και ως εκ τούτου είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την όλη προσωπικότητα αυτού. Αυτό συνεπάγεται ότι οποιαδήποτε αποτύπωση ή δημοσίευση

της εικόνας του προσώπου χωρίς τη συναίνεσή του συνιστά κατ'αρχήν παράνομη προσβολή του δικαιώματος της προσωπικότητας του προσώπου και μάλιστα χωρίς να είναι αναγκαίο, για τη θεμελίωση αυτής της προσβολής, να υφίσταται συγχρόνως αυτούσια προσβολή και άλλων εκφάνσεων του δικαιώματος της προσωπικότητας(π.χ. τιμής, σφαιράς απορρήτου κλπ),όπως δεχόταν η παλαιότερη ελβετική νομολογία⁵. Το δικαίωμα επί της ίδιας εικόνας αναγνωρίζεται από την θεωρία και την νομολογία ως αυτόνομο και αυτοτελές σε σχέση με το δικαίωμα της προσωπικότητας, από το οποίο, ωστόσο αντλεί τη δικαική βάση προστασίας μέσω του άρθρου 57 ΑΚ. Πρόκειται για μικτό δικαίωμα, δηλαδή δικαίωμα που αποτελείται από 2 κλασικά συνταγματικά δικαιώματα. Αυτό της ελευθεροτυπίας και αυτό της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας. Κατά συνέπεια, έχουμε συρροή συνταγματικών δικαιωμάτων, εννόμων σχέσεων αλλά και θεσμών

10. περιεχόμενο του δικαιώματος

Όπως γίνεται δεκτό από τη θεωρία και τη νομολογία, απαγορεύεται η φωτογράφιση προσώπου και η έκθεση της φωτογραφίας σε κοινή θέα χωρίς τη συναίνεση του προσώπου αυτού, εκτός αν πρόκειται για φωτογραφίες καθημερινής επικαιρότητας ή προσώπων που ανήκουν στη σύγχρονη ιστορία⁶. Η νομολογία ομόφωνα επισημαίνει ότι «η εικόνα παριστάνει την εξωτερική μορφή του ανθρώπου και όπως αυτή τον συνοδεύει πάντοτε και εμφανίζεται δημόσια μόνον όταν ο ίδιος το θέλει, έτσι και η εικόνα του δεν ανήκει στο κοινό, αλλά μόνον στο πρόσωπο το οποίο παριστάνει».Η προσβολή του δικαιώματος επί της ίδιας εικόνας διέπεται από τη βασική διάταξη άρθρου 57 ΑΚ, χωρίς ωστόσο, για την διαπίστωση της προσβολής του δικαιώματος αυτού να είναι αναγκαία η προσβολή και άλλων στοιχείων του δικαιώματος της προσωπικότητας, όπως ο ιδιωτικός βίος, το όνομα ή η τιμή.

Εάν το εικονιζόμενο πρόσωπο εμφανίζεται κατά τρόπο και υπό συνθήκες που μειώνουν την τιμή ή την υποληψή του ή παραβιάζουν το απόρρητο του ιδιωτικού του βίου, τότε η προσβολή είναι σημαντικότερη αφού προσβάλλονται περισσότερες εκφάνσεις της προσωπικότητας⁷.

11. νομοθετική ρύθμιση

Το Εφετείο Αθηνών στην υπ' αριθμ. 5783/97 απόφασή του, έκρινε ότι: «Το επιτρεπτό της δημοσιεύσεως φωτογραφίας στο ημερήσιο ή περιοδικό τύπο προσώπου της σύγχρονης επικαιρότητας(π.χ. ηθοποιού)χωρίς τη συναίνεση του τελευταίου δεν παρέχει συγχρόνως το δικαίωμα προσθήκης δηλώσεως ή προτάσεως για κάποιο θέμα, όταν τέτοια δήλωση ή πρόταση δεν προηγήθηκε, έστω κι αν η δήλωση ή πρόταση δεν αφορά διαφήμιση συγκεκριμένου εμπορεύματος, εφόσον η καταχώρηση γίνεται σε καθαρά διαφημιστικό περιοδικό εμπορευμάτων συγκεκριμένης επιχείρησης κατά τρόπο ώστε να παρέχεται η εντύπωση στο αναγνωστικό κοινό ότι το πρόσωπο του οποίου δημοσιεύεται η φωτογραφία με την προσθήκη δηλώσεως ή

⁵ Πλαγιαννάκος Γεώργιος Ι., Το δικαίωμα επί της ίδιας προσωπικότητας, ΕλλΔνη 1966,σελ.118

⁶ Καράκωστας Ιωάννης, Προσωπικότητα και Τύπος, Αθήνα 2000.εκδ.Αντ.Ν.Σάκκουλα,σελ. 81

⁷ Τατιάνα – Ελένη Συνοδινοπού, *Η Εικόνα στο Δίκαιο*, Εκδόσεις Σάκκουλα 2007, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, σελ.205.

προτάσεως δέχτηκε τούτο μετά από σύμβαση με την επιχείρηση αυτή και την καταβολή αμοιβής». Η θεωρία περί της αυτονομίας του δικαιώματος επί της ίδιας εικόνας διατυπώθηκε έντονα στη δεκαετία του 50' με αναφορές σε αλλοδαπές δικαστικές αποφάσεις και προέκυψε από την ερμηνεία του 57 ΑΚ. Στην Γαλλία, η προστασία της εικόνας του προσώπου αναγνωρίστηκε για πρώτη φορά στα μέσα του 19^{ου} αιώνα αναφορικά με την εικόνα θανόντος στη νεκρική κλίνη για να επεκταθεί στα τέλη του ίδιου αιώνα και στα εν ζωή βρισκόμενα πρόσωπα. Το δικαίωμα επί της ίδιας εικόνας αναγνωρίζεται από το βελγικό νόμο (article 10 de la loi relative au droit de l'auteur et aux droits voisins du 30 juin 1994), από τον γερμανικό νόμο (Gesetz betreffend das Urheberrecht an Werken der bildenden Künste und der Photographie, 09/01/1907), και τον ιταλικό νόμο για την πνευματική ιδιοκτησία ως ένας περιορισμός των δικαιωμάτων του δημιουργού. Στην Γαλλία, η θεωρία βρίσκεται διχασμένη σχετικά με το εάν πρέπει η προστασία της εικόνας να είναι αυτόνομη από τις διατάξεις για την προστασία του ιδιωτικού βίου ή εάν αντιθέτως, πρέπει να εντάσσεται σ' αυτήν.

12. προσβολή δικαιώματος

Η αξίωση προστασίας της εικόνας μπορεί να ασκηθεί είτε στο στάδιο της λήψεως είτε κατά τη διάδοσή της χωρίς τη συναίνεση του δικαιούχου. Το πότε υφίσταται συναίνεση του εικονιζόμενου, κρίνεται με βάση τις ερμηνευτικές διατάξεις των άρθρων 173 και 200 Α.Κ. Ακόμα όμως και όταν υπάρχει χρονική πρόβλεψη, η συναίνεση είναι ελεύθερα ανακλητή: «Η μετά την ανάκληση της συναινέσεως συνέχιση λήψεως φωτογραφιών συνιστά προσβολή της προσωπικότητας, άσχετα αν η ανάκληση αποτελεί ενδεχομένως αθέτηση συμβατικής δεσμεύσεως». Από τη νομολογία γίνεται δεκτό ότι υπάρχει σιωπηρή συναίνεση προς λήψη

φωτογραφίας και αναπαραγωγή όταν για τη λήψη της ο φωτογραφούμενος λαμβάνει αμοιβή. Κατά τη κρατούσα άποψη, το δικαίωμα επί της ίδιας εικόνας είναι αυτοτελές, πράγμα που σημαίνει ότι για την προστασία του σε περίπτωση προσβολής δεν απαιτείται να προσβάλλονται ταυτόχρονα και άλλα αγαθά της προσωπικότητας. Για τη λήψη και διάδοση της εικόνας απαιτείται, κατ' αρχήν, συναίνεση του εικονιζόμενου, εκτός και αν πρόκειται για πρόσωπα της επικαιρότητας ή για δημόσια συνάθροιση προσώπων. Θα πρέπει όμως εδώ να σημειωθεί, ότι ακόμα και στις περιπτώσεις αυτές, η φωτογράφιση δεν πρέπει να στοχεύει στην αποτύπωση πτυχών του ιδιωτικού βίου του φωτογραφιζόμενου, εκτός και αν πρόκειται για στιγμιότυπα που συνδέονται με την ιδιότητα ή το λειτούργημα του συγκεκριμένου προσώπου. Πέρα όμως από τη φωτογράφιση, τα πρόσωπα της επικαιρότητας οφείλουν να ανέχονται και τη γελοιογραφική απεικόνιση της μορφής τους. Με τη γελοιογραφική απεικόνιση ενός προσώπου ασκείται κριτική που, εφόσον συνδέεται με την ιδιότητα ή το λειτούργημα του απεικονιζόμενου και δεν προκύπτει ή δε διαφαίνεται σκοπός εξύβρισης ή δυσφήμισης, τα πρόσωπα της επικαιρότητας οφείλουν να ανέχονται. Αντιθέτως, δε θα πρέπει να γίνει δεκτή η δυνατότητα λήψεως και δημοσιεύσεως φωτογραφίας θανόντος προσώπου της επικαιρότητας επί της νεκρικής κλίνης. Η απαγόρευση δικαιολογείται για λόγους ηθικού συμφέροντος των οικείων του θανόντος, στους οποίους περιέρχεται και η προστασία της εικόνας του αποβιώσαντος. Η φωτογράφιση και έκθεση της φωτογραφίας προσώπων με σωματική μειονεξία, λόγω ακριβώς της παρεκκλίσεως τους από τα φυσιολογικά μέτρα, συνιστά όχι μόνον προσβολή της εικόνας, αλλά και ανεπίτρεπτη προσβολή του ψυχικού κόσμου του ανθρώπου. Υπάρχει προσβολή της προσωπικότητας «όταν το φωτογραφιζόμενο άτομο εμφανίζει στην επίμαχη φωτογραφία κάποια σωματική του μειονεξία(αναπηρία, παχυσαρκία, δυσμορφία), απεικονίζεται γυμνό ή ημίγυμνο ή η φωτογραφία του συνοδεύει δημοσίευμα στο οποίο τονίζονται σωματικές μειονεξίες, άμεσα σχετιζόμενες με

τη δική του σωματική μειονεξία, όπως στην προκειμένη περίπτωση την παχυσαρκία»

Επίσης, έχει κριθεί νομολογιακά ότι αποτελεί προσβολή της προσωπικότητας και συγκεκριμένα του δικαιώματος στην εικόνα και της τιμής και υπόληψης, η ότι αποτελεί προσβολή της προσωπικότητας και συγκεκριμένα του δικαιώματος στην εικόνα και της τιμής και υπόληψης, η δημοσίευση φωτογραφιών γυναικών, που τις εμφάνιζαν νοσηλευόμενες σε νοσοκομείο «από ξυλοκόπημα των συζύγων τους» και συνόδευαν δημοσίευμα σχετικό με τις κακοποιήσεις γυναικών από τους συντρόφους τους, ενώ αυτές είχαν νοσηλευτεί στο νοσοκομείο λόγω του τραυματισμού τους από τροχαίο ατύχημα, με αποτέλεσμα να δημιουργείται στο ευρύ κοινό λανθασμένη και μη ανταποκρινόμενη στην πραγματικότητα εντύπωση σχετικά με την αιτία της νοσηλείας τους⁸. Στο ίδιο συμπέρασμα κατέληξε και το Εφετείο Αθηνών στην υπ' αριθμ. 9189/2001 απόφασή του¹ σχετικά με την παρεμβολή εικόνας γυναικός προερχόμενη από ταινία μικρού μήκους με μουσικό περιεχόμενο σε τηλεοπτικό ρεπορτάζ που παρουσιάστηκε σε κεντρικό δελτίο ειδήσεων τηλεοπτικού σταθμού εθνικής εμβέλειας με θέμα «Κυκλώματα μαστροπείας», με αποτέλεσμα να δημιουργείται η πεποίθηση στον τηλεθεατή ότι η συγκεκριμένη γυναίκα έχει εμπλακεί στο κύκλωμα αυτό. Η υπ' αριθμ.961/2003 απόφαση του Αρείου Πάγου που κύρωσε την απόφαση του Εφετείου, το οποίο είχε δεχθεί ότι συνιστούσε σοβαρή προσβολή της τιμής και της υπόληψης των διαδίκων ως ατόμων, ηλικιωμένων γυναικών και μελών της παραδοσιακής και συντηρητικής ως προς τα ήθη κοινωνίας του χωριού στο οποίο ζούσαν, η χωρίς τη γνώση και τη συναίνεσή τους δημοσίευση σε περιοδικό μίας φωτογραφίας τους, στην οποία συνομιλούν μεταξύ τους, παραποιημένης και μονταρισμένης, ως προς το ότι η μία από τις ενάγουσες εμφανιζόταν να κρατά στο δεξί της χέρι ένα κουτί με χάπια ροζ «Viagra» και η δεύτερη να έχει στη σκέψη της (που την απεικόνιζε με διαδοχικούς κύκλους πάνω από το κεφάλι) το μπλε χάπι «Viagra». (ΑΠ 961/2003, ΝΟΜΟΣ).

⁸ Καράκωστας Ιωάννης, Προσωπικότητα και Τύπος, Αθήνα 2000.εκδ.Αντ.Ν.Σάκκουλα,σελ. 83

ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

V. Μ.Μ.Ε ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ

13. Το δικαίωμα απάντησης του θιγόμενου

Σύμφωνα με τον κλασικό ορισμό, δικαίωμα απαντήσεως είναι η δυνατότητα που παρέχεται από το νόμο σε κάθε πρόσωπο το οποίο θίγεται από δημοσίευμα περιεχόμενο στον περιοδικό τύπο, να εκθέσει εγγράφως την επί του θέματος άποψη του στην ίδια εφημερίδα ή περιοδικό. Το δικαίωμα απαντήσεως περιλαμβάνεται στις περισσότερες ευρωπαϊκές νομοθεσίες στους ειδικούς περί τύπου νόμους ή σπανιότερα στους Αστικούς Κώδικες. Στην Ελληνική έννομη τάξη, το 14 παρ. 5 Σ προβλέπει την δια του τύπου πλήρη επανόρθωση ανακριβών δημοσιευμάτων. Ο τρόπος διενέργειας της επανόρθωσης είναι ο προβλεπόμενος στον ειδικό νόμο περί τύπου στον οποίο παραπέμπει η ίδια η συνταγματική διάταξη (άρθρα 37-38 του α.ν. 1098/1938). Το δικαίωμα απαντήσεως πηγάζει από το σύνθετο δικαίωμα της προσωπικότητας και η σχετική αξίωση εντάσσεται στα μέτρα προστασίας της προσωπικότητας, σύμφωνα και με τις 57-59 ΑΚ. Σε κάθε πρόσωπο που θίγεται από δημοσίευμα εφημερίδας ή περιοδικού θα πρέπει να παρέχεται η δυνατότητα να γνωστοποιήσει στους ίδιους αναγνώστες της εφημερίδας ή του περιοδικού τη δική του άποψη και τα επιχειρήματα του⁹. Όπως διατυπώνεται στο άρθρο 38 του αναγκαστικού νόμου περί τύπου, το δικαίωμα απαντήσεως παρουσιάζει τα εξής χαρακτηριστικά:

⁹ Καράκωστας Ιωάννης, Προσωπικότητα και Τύπος, Αθήνα 2000.εκδ.Αντ.Ν.Σάκκουλα,σελ. 198

Παρέχεται σε κάθε περίπτωση δημοσιεύματος, ειδησεογραφικού ή κριτικού περιεχομένου, σε κάθε ιδιώτη, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, ο οποίος κατονομάζεται ή υποδεικνύεται στο επιλήψιμο δημοσίευμα, χωρίς να απαιτείται ότι προσεβλήθη η προσωπικότητά του.

Το δικαίωμα απαντήσεως αποτελεί αυτοτελή θεσμό του ιδιωτικού δικαίου, ο οποίος βρίσκεται στο μεταίχμιο μεταξύ ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου. Το γεγονός και μόνο ότι ένα πρόσωπο έχει αντικειμενικώς υποστεί προσβολή στην προσωπικότητά του αρκεί προκειμένου να θεμελιωθεί αξίωση δημοσίευσης της απαντήσεως, χωρίς να απαιτείται επιπλέον να αποδειχθεί ότι το περιεχόμενο του επιλήψιμου δημοσιεύματος συνιστά παράνομη προσβολή.

Για το δικαίωμα επί της ίδιας εικόνας που αναλούμε, είναι κατανοητό ότι μόνο τα αμυντικά μέσα προστασίας και τα αποκαταστατικά μέτρα προστασίας του θιγόμενου αποτελούν μέσα προστασίας του εν λόγω δικαιώματος.

14. Αμυντικά μέσα προστασίας του θιγόμενου

Τα αμυντικά ένδικα βοηθήματα που παρέχει ο νόμος για την απόκρουση προσβολών της προσωπικότητας είναι η αγωγή άρσεως της προσβολής και παραλείψεώς της στο μέλλον και η αναγνωριστική του παράνομου χαρακτήρα της προσβολής αγωγή (άρθρα 70 ΚΠολΔ). Τα παραπάνω ένδικα βοηθήματα προϋποθέτουν την ύπαρξη προσβολής και τον κίνδυνο επαναλήψεώς της στο μέλλον. Τα ένδικα βοηθήματα προστασίας της προσωπικότητας δικαιούνται να τα ασκήσει είτε ο προσβληθείς στην προσωπικότητά του ή εκείνος κατά του οποίου επαπειλείται βάσιμα προσβολή αυτού του δικαιώματος. Κατά κανόνα απαιτείται ο ενάγων να είναι ο άμεσος θιγόμενος από τη συμπεριφορά του εναγόμενου. Ο ενάγων έχει τη δυνατότητα να στραφεί εναντίον του εκδότη, του ιδιοκτήτη, του διευθυντή, του διευθυντή του τυπογραφείου και των διανομέων. Στην περίπτωση που το άτομο, η προσωπικότητα του οποίου έχει προσβληθεί, έχει πεθάνει, το δικαίωμα αυτό έχουν δυνάμει του άρθρου 57 του Αστικού Κώδικα ο σύζυγος, οι κατιόντες, οι ανιόντες, οι αδελφοί και οι κληρονόμοι του από διαθήκη. Η αγωγή της άρσεως προσβολής της προσωπικότητας προϋποθέτει παρούσα και συνεχιζόμενη συμπεριφορά. Το αίτημα άρσεως και παραλείψεως δεν είναι δυνατόν να ικανοποιηθεί, παρά μόνο αν με την παράνομη συμπεριφορά δημιουργήθηκε μια πραγματική κατάσταση που διατηρείται από τον εναγόμενο. Το θύμα της προσβολής έχει το δικαίωμα να απαιτήσει «να αρθεί η προσβολή» και «να μην επαναληφθεί στο μέλλον» (57 ΑΚ). Ο προσβληθείς θ πρέπει να περιγράψει επακριβώς τη συμπεριφορά του αντιδίκου, εξαιτίας της οποίας καλείται το δικαστήριο να επιβάλει κυρώσεις και να προτείνει μέτρα υπό την απειλή των οποίων θα εξαναγκαστεί ο εναγόμενος να συμμορφωθεί προς την απόφαση¹⁰.

¹⁰ Καρακώστας Ιωάννης, Προσωπικότητα και Τύπος, Αθήνα 2000.εκδ.Αντ.Ν.Σάκκουλα,σελ.230

15. Αποκαταστατικά μέσα προστασίας του θιγόμενου

Αποκαταστατικές αγωγές είναι τα ένδικα βοηθήματα που παρέχονται σε ένα πρόσωπο του οποίου προσβλήθηκε η προσωπικότητα, προκειμένου να λαβει από τον υπεύθυνο της προσβολής παροχή που θα του επιτρέψει, στο μέτρο του δυνατού, να επαναφέρει το προσβληθέν αγαθό στην προτέρα κατάσταση. Κατά το νόμο 1178/1981, οι αξιώσεις αποζημιώσεως και χρηματικής ικανοποίησης παρέχονται οσάκις πρόκειται για δημοσίευμα «θίγον την τιμήν και την υπόληψιν παντός ατόμου». Κατά το νόμο 1178/1981, οι αξιώσεις αποζημιώσεως και χρηματικής ικανοποίησης παρέχονται οσάκις πρόκειται για δημοσίευμα «θίγον την τιμήν και την υπόληψιν παντός ατόμου». Ενάγων μπορεί να είναι μόνον το πρόσωπο που αναφέρεται στο δημοσίευμα ή θίγεται από τη διενέργεια δημοσιογραφικής έρευνας για το πρόσωπό του, και όχι τρίτα πρόσωπα που ενδεχομένως θίγονται κατά τρόπο έμμεσο. Εναγόμενος είναι κάθε πρόσωπο, το οποίο συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις του ιδρυτικού της ευθύνης κανόνα και κυρίως των Α.Κ. 57, 914, 919, 920. Για την αξίωση αποζημιώσεως είτε βάσει της Α.Κ. 914 είτε βάσει της Α.Κ. 919 ή της Α.Κ.

Αγωγή για ικανοποίηση της ηθικής βλάβης είναι το ένδικο βοήθημα που επιτρέπει σε ένα πρόσωπο να επιτύχει την καταδίκη του εναγόμενου σε καταβολή χρηματικού ποσού (ή οτιδήποτε άλλο επιβάλλεται από τις περιστάσεις) ως αντιστάθμισμα του φυσικού ή ψυχικού πόνου που του προκάλεσε η συγκεκριμένη συμπεριφορά του εναγόμενου. Ενάγων μπορεί να είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που υπέστη ηθική βλάβη από τις προϋποθέσεις που ορίζονται από τον ιδρυτικό της ευθύνης κανόνα και ειδικότερα των άρθρων 59 και 932 Α.Κ. Αξίωση έχει αυτός που εθίγη κατά τρόπο άμεσο. Προϋποθέσεις της αξιώσεως είναι η ύπαρξη ηθικής βλάβης, αιτιώδης συνάφεια μεταξύ ηθικής βλάβης και πράξεως που θεμελιώνει την ευθύνη του δράστη, παράνομος χαρακτήρας της συμπεριφοράς και ενδεχομένως υπαιτιότητα. Η δημοσίευση στοιχείων από τη σφαίρα του ιδιωτικού βίου ενός προσώπου θεμελιώνει αξίωση ικανοποίησης της ηθικής βλάβης ανεξάρτητα από το αν συντρέχει προσβολή της τιμής και της υπόληψης.

Η λήψη φωτογραφίας, η δημοσίευσή της καθώς και η έκθεσή της σε κοινή θέα, γεννά αξίωση χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης: «το δικαίωμα που έχει κάθε άνθρωπος στην εικόνα αυτού προσβάλλεται αυτοτελώς, χωρίς να είναι ανάγκη να προσβάλλεται συγχρόνως και άλλο αγαθό της προσωπικότητάς του, γιατί το δικαίωμα αυτό συνάπτεται περισσότερο με το δικαίωμα της ελευθερίας που έχει κάθε άνθρωπος να εμφανίζεται δημόσια ο ίδιος ή η εικόνα του (που αποτελεί την εξωτερική μορφή του) μόνο όταν και όπου αυτός θέλει». Η επέμβαση του νομοθέτη στον καθορισμό ελαχίστου ορίου χρηματικής ικανοποίησης για προσβολές της προσωπικότητας μέσω του τύπου κατέστη αναγκαία λόγω της παραδόσεως της ελληνικής νομολογίας, η οποία μέχρι πρόσφατα τουλάχιστον, εμφανιζόταν φειδωλή ως προς το ύψος των επιδικαζόμενων ικανοποιήσεων λόγω ηθικής βλάβης¹¹.

16. Το δικαίωμα της οικονομικής εκμετάλλευσης στοιχείων της προσωπικότητας (“right of publicity”).

¹¹ Καράκωστας Ιωάννης, Το δικαίο των ΜΜΕ, Αθήνα 2005, εκδ. Αντ.Ν.Σάκκουλα, σελ. 302 επ.

Στην Αμερικάνικη έννομη τάξη το δικαίωμα δημοσιότητας ή “right of publicity” διακρίνεται από την κλασική προστασία του ιδιωτικού βίου (“right of privacy”, “το δικαίωμα κάποιου να μένει μόνος του”). Η γέννηση του δικαιώματος δημοσιότητας προέκυψε από την δικαστική διαμάχη αναφορικά με την αποκλειστική χρήση της εικόνας ενός γνωστού παίχτη του baseball για διαφημιστικούς σκοπούς 50 χρόνια περίπου μετά την εισαγωγή της προστασίας του ιδιωτικού βίου στην αμερικάνικη έννομη τάξη. Η προστασία του ιδιωτικού βίου στοχεύει στη περιφρούρηση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας από τη δημόσια αποκάλυψη προσωπικών πληροφοριών, «το δικαίωμα στη δημοσιότητα» εμφανίζεται να επικεντρώνεται αποκλειστικά στις περιουσιακές πτυχές της χρήσης της προσωπικής πληροφορίας. Συγκεκριμένα, το αμερικάνικο “right of publicity” έχει διαμορφωθεί ως το δικαίωμα του ατόμου να απαγορεύει τη χρήση των στοιχείων “της ταυτότητας του” για εμπορικούς σκοπούς. Πρόκειται για ένα αυτοτελές δικαίωμα που δεν προστατεύει τα μη οικονομικά συμφέροντα του ατόμου, αλλά αποκλειστικά και μόνο τα οικονομικά.

VI. ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ ΕΙΚΟΝΑΣ ΣΤΗΝ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ ΜΕΣΩ ΤΩΝ Μ.Μ.Ε

Το θέμα της συγκρούσεως της ελευθερίας του τύπου με την προστασία του απορρήτου της ιδιωτικής ζωής, συγκρούσεως εμφανίζεται όταν η εικόνα(φωτογραφία κλπ.) ενός ατόμου ή άλλα στοιχεία της ιδιωτικής του ζωής δημοσιεύονται στον τύπο, δηλαδή στις εφημερίδες, στα περιοδικά, στα βιβλία, φυλλάδια ή άλλα έντυπα, χωρίς τη ρητή ή τη σιωπηρή συναίνεση του ατόμου αυτού. Αν εξαιρέσουμε τις διατάξεις του Ποιν. Κώδ. περί εξυβρίσεως και δυσφημήσεως(άρθρο 361 επ. Π.Κ.), καθώς και τις διατάξεις του νόμου περί τύπου 1092/1938, όπως συμπληρώθηκε από το Ν.Δ. 2495/1953, η νομοθεσία μας δε ρυθμίζει τις λοιπές περιπτώσεις της προσβολής από τον τύπο του δικαιώματος του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής και αφήνει την πλήρωση του κενού αυτού στη νομολογία των δικαστηρίων. Ανάλογο κενό υπάρχει και σ’ άλλες χώρες, για την πλήρωση του οποίου έχουν υποστηριχθεί πολλές απόψεις. Οι σπουδαιότερες θεωρίες, που συμβάλλουν στην πλήρωση του κενού αυτού είναι οι ακόλουθες τρεις, που θεμελιώνουν ισάριθμες αρχές.

17. Θεωρία της στάθμισης συμφερόντων

Οι μεταβολές αυτές είχαν αντίκτυπο στις σχέσεις ανάμεσα σε δύο συνταγματικά κατοχυρωμένες αξίες: την ελευθερία του τύπου και την αξία του ανθρώπου. Ενώ στις απαρχές της νεώτερης συνταγματικής ιστορίας ο τύπος συνιστούσε το κατ’ εξοχήν μέσο προστασίας της ανθρώπινης αξίας, σήμερα, εξοπλισμένος με τα ποικίλα επιτεύγματα της σύγχρονης τεχνολογίας, ενδέχεται να έλθει σε σύγκρουση με το έννομο αγαθό της προσωπικότητας. Η ένταση της τριβής μεταξύ

ελευθερίας του τύπου και προσωπικότητας γίνεται συνειδητή, μόνο αν λάβουμε υπόψη το σύνολο των δραστηριοτήτων του τύπου. Είναι αμφίβολο εάν υπάρχει εκδήλωση της ζωής του ανθρώπου που να μην έρχεται σε επαφή με τον τύπο: πολιτική, οικονομία, τέχνες, επιστήμη, θρησκεία, αθλητισμός, κοινωνική ζωή, ατυχήματα, εγκλήματα, δημόσια επικοινωνία, προσφορά αγαθών και διαφήμιση, αποτελούν τομείς για τους οποίους ο τύπος μεταδίδει ειδήσεις και εκφέρει γνώμη και κρίσεις. Κατά την πρώτη θεωρία στην περίπτωση της συγκρούσεως του δικαιώματος της εκφράσεως δια του τύπου με το δικαίωμα του σεβασμού του ιδιωτικού βίου, εμφανίζεται μια αντίθεση μεταξύ δύο ισοδύναμων ομάδων συμφερόντων ή κατ' άλλη γνώμη μεταξύ δύο αυτοτελών συνταγματικών δικαιωμάτων, από τα

οποία κανένα δε μπορεί να αξιώσει υπεροχή έναντι του άλλου, γιατί και τα δύο αποτελούν βασικά στοιχεία του δημοκρατικού πολιτεύματος. Συνεπώς η ρυθμίζεται από τα δικαστήρια μετά από στάθμιση των συγκρουόμενων εκάστοτε αγαθών του προσώπου. Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία που πρέπει να συνεκτιμηθούν είναι από τη μια μεριά το συμφέρον του κοινωνικού συνόλου προς πληροφόρηση και η ελευθερία του δημοσιογράφου να παρέχει την πληροφόρηση αυτή και από την άλλη, το δικαίωμα του ενδιαφερόμενου προσώπου για την προάσπιση της αξιοπρέπειάς του και του απορρήτου της ιδιωτικής του ζωής. Η άποψη αυτή, στις γενικές της γραμμές, βρίσκεται σε αρμονία με τη θεωρία της κοινωνικής προσφορότητας της πράξης, η οποία αναπτύχθηκε αρχικά στο χώρο του ποινικού δικαίου, αλλά είχε απήχηση και στο αστικό δίκαιο. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, μια πράξη που προσβάλλει ή θέτει σε προσώπου, είναι κοινωνικά πρόσφορη, και συνεπώς θεμιτή, μόνο εάν εμφανίζει κοινωνική χρησιμότητα, εξυπηρετεί δηλαδή έναν τομέα της κοινωνικής ζωής και δεν προξενεί στο προσβαλλόμενο πρόσωπο ζημία που στη συγκεκριμένη περίπτωση (in concreto) δεν βρίσκεται σε ορθή αναλογία προς το μέγεθος της προσβολής και, συνεπώς, δεν είναι ανεκτή από τις κρατούσες ηθικές αντιλήψεις. Κατ' εφαρμογή της θεωρίας αυτής, σε περίπτωση δημοσίευσης στον Τύπο πληροφοριών σχετικών με την ιδιωτική ζωή ενός προσώπου, πρέπει κάθε φορά να ελέγχεται εάν η δημοσίευση είναι κοινωνικά χρήσιμη, πράγμα που δεν συμβαίνει όταν η ηθική ζημία που υφίσταται το θιγόμενο από τη δημοσίευση πρόσωπο είναι υπέρμετρη και δυσανάλογη, υπερβαίνει δηλαδή τα όρια του εύλογου συμφέροντος του κοινού προς πληροφόρηση. που στη συγκεκριμένη περίπτωση (in concreto) δεν βρίσκεται σε ορθή αναλογία προς το μέγεθος της προσβολής και, συνεπώς, δεν είναι ανεκτή από τις κρατούσες ηθικές αντιλήψεις. Κατ' εφαρμογή της θεωρίας αυτής, σε περίπτωση δημοσίευσης στον Τύπο, πληροφοριών σχετικών με την ιδιωτική ζωή ενός προσώπου, πρέπει κάθε φορά να ελέγχεται εάν η δημοσίευση είναι κοινωνικά χρήσιμη, πράγμα που δεν συμβαίνει όταν η ηθική ζημία που υφίσταται το θιγόμενο από τη δημοσίευση πρόσωπο είναι υπέρμετρη και δυσανάλογη, υπερβαίνει δηλαδή τα όρια του εύλογου συμφέροντος του κοινού προς πληροφόρηση.

18. Θεωρία των προσώπων της επικαιρότητας

Η εξυπηρέτηση του δικαιώματος πληροφόρησης του κοινού είναι ο κανονας στην περίπτωση των γνωστών ως δημοσίων προσώπων, αφού η απαίτηση της προηγούμενης συναίνεσης του προσώπου φαίνεται συχνά να παρακάμπτεται συχνά αναφορικά με την εικόνα τους. Πρόκειται για μια ιδιαίτερη κατηγορία προσώπων για τα οποία διαπιστώνεται δικαιολογημένο ενδιαφέρον πληροφόρησης της. Ανάλογα με τον τρόπο με τον οποίο τα πρόσωπα αυτά συνδέονται με τη δημόσια ζωή και διακρίνονται σε πρόσωπα σχετικής και απόλυτης επικαιρότητας. Η θεωρία αυτή ανταποκρίνεται σε σημαντικό βαθμό στην κοινή εμπειρία και τις επικρατούσες κοινωνικές αντιλήψεις των πολιτισμένων εθνών, και για το λόγο αυτό έχει γίνει δεκτή στην πράξη από τη νομολογία πολλών χωρών (π.χ. των Η.Π.Α., Γαλλίας, Ιταλίας κλπ.), επίσης επικυρώθηκε στις

γενικές της γραμμές στην Ιταλία από το νόμο περί πνευματικής ιδιοκτησίας, αλλά αναπτύχθηκε συστηματικότερα στη Γερμανία. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, όπως τελικά διαμορφώθηκε στη γερμανική επιστήμη και νομολογία, τα πρόσωπα που απασχολούν τον τύπο διακρίνονται σε πρόσωπα απόλυτης επικαιρότητας-που στην Αμερική καλούνται μερικές φορές public heroes(δημόσιοι ήρωες)-και σε πρόσωπα σχετικής επικαιρότητας. Η γερμανική νομολογία, δέχεται ότι είναι δυνατή η δημοσίευση στον τύπο, χωρίς τη συναίνεσή τους, πληροφοριών για την ιδιωτική ζωή των προσώπων αυτών της «σύγχρονης ιστορίας», δηλαδή των προσώπων, τόσο της απόλυτης, όσο και της σχετικής επικαιρότητας. Και ως πρόσωπα της απόλυτης επικαιρότητας θεωρούνται όσα κατέχουν μια εξέχουσα θέση στο δημόσιο βίο(όπως οι αρχηγοί των κρατών. οι πρωθυπουργοί, οι υπουργοί, οι βουλευτές, οι πολιτικοί άνδρες κλπ.). Σχετικής δε επικαιρότητας πρόσωπα είναι εκείνα που προσελκύουν το ενδιαφέρον του κοινού λόγω ενός εξαιρετικού και εκτάκτου γεγονότος. Τέτοια πρόσωπα είναι λ.χ. ο τυχερός του πρώτου λαχνού ενός μεγάλου λαχείου, ο λογοτέχνης που τιμήθηκε με ένα μεγάλο βραβείο(π.χ. βραβείο Νόμπελ κλπ.), το θύμα ενός εγκλήματος ή ενός ατυχήματος, ο εφευρέτης μιας νέας θεραπείας, ο άρρωστος στον οποίο έγινε μεταμόσχευση τεχνητής καρδιάς, ένας επικίνδυνος εγκληματίας όχι, όμως, και η μνηστή του εγκληματία. Όλα τα πρόσωπα αυτά διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην κοινωνική ζωή και για το λόγο αυτό το κοινό έχει εύλογο ενδιαφέρον για να πληροφορηθεί λεπτομέρειες της ιδιωτικής τους ζωής. Έτσι π.χ. το κοινό έχει σ' όλες τις χώρες άμεσο συμφέρον να γνωρίζει την πορεία της υγείας των κυβερνητών του. Πολύ συχνά όμως το κοινό δείχνει μια υπερβολική και ίσως άτοπη περιέργεια, που καλλιεργεί και ο παγκόσμιος τύπος, όταν λ.χ. δημοσιεύει ειδήσεις για τις ερωτικές περιπέτειες των μελών της βασιλικής οικογένειας της Αγγλίας και για άλλα παρόμοια θέματα. Όσο λοιπόν υψηλότερη θέση κατέχουν στο δημόσιο βίο τα πρόσωπα της απόλυτης επικαιρότητας, τόσο πιο περιορισμένη είναι η σφαίρα του απορρήτου τους, τόσο περισσότερο είναι υποχρεωμένα να ανέχονται προσβολές της ιδιωτικής τους ζωής. Οι προσβολές όμως αυτές είναι ανεκτές από το δίκαιο, μόνο όταν δικαιολογούνται από τα επικρατούντα έθιμα ή από ένα εύλογο κοινωνικό συμφέρον. Αντίθετα προσβολές που αποβλέπουν στη νοσηρή εκμετάλλευση της περιέργειας του κοινού είναι ασφαλώς αντίθετες στο πνεύμα του νόμου και στα χρηστά ήθη. Κατ' εφαρμογή της αρχής αυτής μια πρόσφατη απόφαση του Εφετείου Παρισίων της 22 Φεβρουαρίου 1981 χαρακτήρισε ως πράξη παράνομη και απαγορευμένη τη δημοσίευση στον τύπο της ειδήσεως ότι μια γνωστή ηθοποιός ήταν έγκυος. Κατά τη νομολογία, «σε μια δημοκρατική κοινωνία το άτομο το οποίο αποφασίζει να αναλάβει οποιαδήποτε θέση που θεωρείται ή μπορεί να θεωρηθεί ότι αφορά το δημόσιο βίο και προδήλως τέτοια είναι η θέση του κυβερνητικού επιτρόπου, έστω και προσωρινού, μιας Τράπεζας, υπόκειται στον αμείλικτο έλεγχο του τύπου, τον οποίο, εφόσον δε θίγει ανεπίτρεπτα την τιμή ή την υπόληψή του, είναι υποχρεωμένο να ανεχθεί»¹².

Η άσκηση κριτικής σε βάρος πολιτικών προσώπων απασχόλησε και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρώπων στην υπόθεση Lingsens. Το δικαστήριο έκρινε ότι, με την απόφαση του αυστριακού δικαστηρίου, το οποίο κατέδικασε τον δημοσιογράφο Lingsens για δυσφήμιση σε βάρος του Καγκελάριου Kreisky, παραβιάζεται το άρθρο 10 της Συμβάσεως της Ρώμης διότι η ιδιότητα του πολιτικού δικαιολογεί και την άσκηση ακόμα και δριμείας κριτικής, η οποία, στη συγκεκριμένη περίπτωση, δε συνιστά προσωπική επίθεση, όπως είχε κρίνει το αυστριακό δικαστήριο.

Ως προς τα πρόσωπα της σχετικής επικαιρότητας η δημοσίευση στον τύπο φωτογραφιών και λεπτομερειών της ιδιωτικής τους ζωής είναι θεμιτή μόνο κατά το σύντομο χρονικό διάστημα που τα πρόσωπα αυτά απασχολούν το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης. Πάντως, όταν το ενδιαφέρον αυτό προκλήθηκε από ένα συνταρακτικό έγκλημα, το χρονικό αυτό διάστημα παρατείνεται επί πολλά χρόνια, όπως δέχθηκε το Εφετείο Αμβούργου στην περίπτωση της ληστείας μιας Τράπεζας που είχε διαπραχθεί υπό την αρχηγία μιας γυναίκας, γνωστής ως «Κυρίας των Τραπεζών» (Banklady). Στη συγκεκριμένη αυτή περίπτωση, κατά την ίδια απόφαση, το συμφέρον του εγκληματήσαντος ατόμου για επανένταξη στην κοινωνική ζωή συγκρούεται με το συμφέρον του κοινωνικού συνόλου να πληροφορηθεί το εγκληματικό

¹² Καράκωστας Ιωάννης, Προσωπικότητα και Τύπος, Αθήνα 2000, εκδ. Αντ.Ν.Σάκκουλα, σελ.58-59

παρελθόν του προσώπου αυτού, στη σύγκρουση δε αυτή επικρατέστερο είναι το συμφέρον του κοινωνικού συνόλου. Πάντως, μειονέκτημα της θεωρίας αυτής είναι ότι τα όρια της κατηγορίας των προσώπων της επικαιρότητας, καθώς και τα όρια της ιδιωτικής τους ζωής είναι ασαφή και ρευστά. Για να ξεπεράσουμε το μειονέκτημα αυτό, είμαστε υποχρεωμένοι να εξετάζουμε κάθε φορά αν ένα δημοσίευμα για το ιδιωτικό βίο των εν λόγω προσώπων ανταποκρίνεται σε μια θεμιτή, δηλαδή αντικειμενική ανάγκη του κοινού για πληροφόρηση¹³.

19. Θεωρία των θεμιτών αναγκών της κοινότητας για πληροφόρηση

Η τρίτη θεωρία, που αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση (condition sine qua non) για την καλή εφαρμογή των δύο προηγούμενων θεωριών, είναι η θεωρία ή αρχή των θεμιτών αναγκών της κοινότητας για πληροφόρηση σε μια δημοκρατική κοινωνία. Πράγματι, χωρίς τη γνώση των αναγκών της κοινότητας για πληροφόρηση, δεν είναι δυνατή η εφαρμογή της πρώτης θεωρίας, κατά την οποία η σύγκρουση της ελευθερίας του τύπου με το απόρρητο του ιδιωτικού βίου, πρέπει να επιλύεται κάθε φορά μετά από στάθμιση των εκατέρωθεν συμφερόντων. Αλλά ούτε και της δεύτερης θεωρίας είναι δυνατή η καλή εφαρμογή, γιατί χωρίς τη γνώση των πληροφοριακών αναγκών της κοινότητας δεν είναι δυνατό να κρίνουμε ποια είναι τα πρόσωπα της απόλυτης

ή της σχετικής επικαιρότητας και μέχρι ποιο όριο είναι επιτρεπτή η δημοσίευση λεπτομερειών της ιδιωτικής τους ζωής. Οι θεμιτές ή αντικειμενικές ανάγκες πληροφόρησης του κοινού σε μια δημοκρατική κοινωνία και πως θα προσδιορίσουμε την έκταση και το περιεχόμενο των αναγκών αυτών. Οι ανάγκες αυτές της πληροφόρησης μπορούν να προσδιορισθούν βάσει των εξής δύο κριτηρίων:

- a) βάσει του κριτηρίου του γενικού συμφέροντος
- b) βάσει των εθίμων και των αντιλήψεων της θετικής ηθικής που επικρατούν στο μέσο κοινωνικό άνθρωπο, οι οποίες διαφέρουν από χώρα σε χώρα.

Από το συνδυασμό των δύο αυτών κριτηρίων μπορούμε να συναγάγουμε ότι η πληροφόρηση της κοινότητας για την ιδιωτική ζωή των διαφόρων ατόμων είναι αντικειμενικά αναγκαία και θεμιτή, όταν εξυπηρετεί τους ακόλουθους σκοπούς:

- * την παροχή βιογραφικών στοιχείων χρήσιμων για επιστημονικούς ή μορφωτικούς σκοπούς λ.χ. για τη συγγραφή μιας προσωπογραφικής μελέτης, για τη σύνταξη μιας ποιητικής ανθολογίας ή ενός πληροφοριακού βιογραφικού (Who is who κλπ).
- * την παροχή στοιχείων για την ιδιωτική ζωή των προσώπων που διαδραματίζουν ένα γενικά ενδιαφέροντα ρόλο στην κοινωνική ζωή, και ειδικότερα των στοιχείων που παρέχουν στο κοινό τη δυνατότητα να σχηματίσει

¹³ Μιχαηλίδης-Νουάρος Γεώργιος, Το απαραβίαστο του ιδιωτικού βίου και η ελευθερία του τύπου, Το Σύνταγμα, 1983, σελ. 385 επ.

μια σαφή γνώμη για την προσωπικότητα, τις ικανότητες και τις συνήθειες των προσώπων αυτών, από τα οποία μερικά είναι πρότυπα προς μίμηση και άλλα πρότυπα προς αποφυγή.

* Τ□□ παροχή πληροφοριών χρησίμων για τον κοινωνικό έλεγχο που η κοινωνία δικαιούται να ασκεί, κατά τις γενικά παραδεκτές αντιλήψεις, στην ιδιωτική ζωή των μελών της.

* την ενημέρωση του κοινού για την εικόνα(φωτογραφία κλπ.) και την ιδιωτική ζωή εγκληματιών ή άλλων ατόμων που είναι επικίνδυνα για τη δημόσια ή την ιδιωτική ασφάλεια(π.χ. κακοποιών, απατεώνων κλπ).

* Τέλος από το συνδυασμό των ίδιων κριτηρίων, δηλαδή του γενικού συμφέροντος και των επικρατουσών ηθικών αντιλήψεων, συνάγεται, όχι μόνο πότε η δημοσίευση στον τύπο εικόνων ή πληροφοριών για την ιδιωτική ζωή διαφόρων προσώπων είναι θεμιτή, αλλά και το πότε είναι αθέμιτη και απαγορευμένη, πράγμα που συμβαίνει όταν η δημοσίευση αυτή δεν εξυπηρετεί μια εύλογη ανάγκη του κοινού για πληροφόρηση, αλλά αποβλέπει στη σκανδαλοθηρία, στους εκβιασμούς, στη διαφήμιση ή σε άλλους ιδιοτελείς σκοπούς.

VII. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

1. Περιπτώσεις προσβολής του δικαιώματος επί της ίδιας εικόνας.

Α.Π. 782/2005-Υπόθεση ηθοποιού για ημίγυμνη φωτογράφιση.

Η ενάγουσα είναι γνωστή ηθοποιός και έχει λάβει μέρος σε αρκετές κινηματογραφικές ταινίες και τηλεοπτικές σειρές. Το έτος 1994, έλαβε μέρος στα γυρίσματα ταινίας η οποία θα προβαλλόταν στον τηλεοπτικό σταθμό... Η ταινία περιείχε μία ερωτική σκηνή. Για την εν λόγω σκηνή ελήφθησαν πολλά πλάνα, από τα οποία, στο πλαίσιο του μοντάζ άλλα περιελήφθησαν στην ταινία και άλλα απορρίφθηκαν. Τον μήνα Αύγουστο του έτους 2000, ο εναγόμενος προμηθεύτηκε προφανώς από το φωτογράφο που είχε κάνει τις λήψεις στην ως άνω ταινία, τα αρνητικά ορισμένων φωτογραφιών της ενάγουσας τις οποίες, συνοδεύοντάς τις με σχόλια, τις δημοσίευσε στα υπ' αριθ. 232/8.8.2000 και 233/15.8.2000 τεύχη του περιοδικού. Στα άνω τεύχη δημοσιεύθηκαν φωτογραφίες που εικονίζουν την ενάγουσα ημίγυμνη ή και τελείως γυμνή είτε μόνη της είτε σε ερωτικές περιπτώσεις με άγνωστο άνδρα. Τις φωτογραφίες συνοδεύουν σχόλια του τύπου "Στο κρεβάτι με τη...". Με τις άνω δημοσιευθείσες φωτογραφίες και τα συνοδεύοντα αυτές σχόλια εντόνως προσβλήθηκε η ενάγουσα στην προσωπικότητά της εν γένει, έκφανση της οποίας είναι το δικαίωμα του ιδιωτικού απορρήτου επί της ίδιας εικόνας. Συναίνεση της ενάγουσας για τη δημοσίευση των φωτογραφιών της δεν προτείνεται από τους εναγόμενους και σε κάθε περίπτωση δεν αποδεικνύεται ότι έστω και σιωπηρά παρασχέθηκε. Ούτε άλλωστε η συναίνεση της ενάγουσας να φωτογραφηθεί ως ηθοποιός γυμνή για τις ανάγκες συγκεκριμένης κινηματογραφικής ταινίας υποδηλώνει αυτόχρημα στάση ζωής και αποδοχή κάθε μελλοντικής αναπαραγωγής των φωτογραφιών της χάριν κερδοσκοπίας. Η δημοσίευση των φωτογραφιών και των σχολίων έγινε όχι από ενδιαφέρον του συντάκτη και εκδότη του περιοδικού να εξάρουν την ιδιότητα της ενάγουσας ως ηθοποιού ή απλώς και μόνο για να τονίσουν τα σωματικά της προσόντα, αλλά για σκανδαλοθηρικούς σκοπούς και για να επιτύχουν έτσι, αύξηση της κυκλοφορίας του σε συγκεκριμένο κύκλο αναγνωστών απευθυνόμενου περιοδικού. Το Εφετείο έκρινε ότι οι εναγόμενοι οφείλουν σ' αυτήν, χρηματική ικανοποίηση λόγω της ηθικής βλάβης που υπέστη και προσδιόρισε τη χρηματική αυτή ικανοποίηση στο ποσό των 88.000 ευρώ.

Α.Π. 1010/2002 - Υπόθεση αγρότισσας στα Σπάτα. Ανάλογη υπόθεση με την παραπάνω είναι και η υπόθεση του ΠΠρΑθ. **4661/2004** κατά την οποία η δημοσίευση φωτογραφιών της ενάγουσας χωρίς τη συναίνεσή της συνιστά προσβολή στην προσωπικότητά της, από την οποία η ενάγουσα υπέστη ηθική βλάβη, αναγκάζοντας τους εναγόμενους να καταβάλουν στην ενάγουσα το ποσό των 39.700 εις ολόκληρον. Σχετική είναι και η υπόθεση του ΠΠρΑθ. **2364/2002** η οποία διαπραγματεύεται πάλι τη χρησιμοποίηση της εικόνας της ενάγουσας με γυμνές φωτογραφίες για διαφημιστικούς σκοπούς, χωρίς τη συναίνεσή της, συνιστώντας παράνομη προσβολή του δικαιώματος επί της ίδιας εικόνας.

Κατά το πριν από την 11.12.1994 χρονικό διάστημα η δεύτερη εναγόμενη και ήδη πρώτη αναιρεσίβλητη ανώνυμη εταιρία, εκδότρια αθηναϊκής ημερήσιας και κυριακάτικης εφημερίδας με κυκλοφορία σε όλη την Ελλάδα, προέστησε υπάλληλό της φωτογράφο για τη φωτογράφιση αγρότισσας που θα συνέλεγε σταφύλια κατά τον τρυγητό στην περιοχή Σπάτων Αττικής, με σκοπό η φωτογραφία αυτή να εκτεθεί στο πλαίσιο μελλοντικού δημοσιεύματος με τίτλο «Πράσινο φως για Σπάτα...» και σχόλιο «έχουν ειπωθεί τόσα και τόσα για την κατασκευή του αεροδρομίου στα Σπάτα, ώστε είναι δύσκολο να πιστέψουμε ότι και του χρόνου δε θα φάμε σταφύλια από τους αμπελώνες της περιοχής αεροδρόμιο Σπάτων». Στη συνέχεια ο φωτογράφος ανέυρε την αγρότισσα ενάγουσα και της ζήτησε να τη φωτογραφήσει, προκειμένου η φωτογραφία της να δημοσιευθεί στην εφημερίδα, αυτή αποδέχθηκε και έτσι με τη συναίνεσή της εκείνος τη φωτογράφησε τη στιγμή που συνέλεγε σταφύλια. Όμως τον Οκτώβριο 1995, η δεύτερη εναγόμενη, σε εκτέλεση συμφωνίας της με την πρώτη εναγόμενη προμήθευσε σ' αυτήν τη φωτογραφία της ενάγουσας και αυτή εξέθεσε τη φωτογραφία στο πλαίσιο διαφημιστικού δημοσιεύματος κρασιών με τίτλο «Μεθυστικές γεύσεις και τιμές», το οποίο καταχωρίστηκε σε διαφημιστικά φυλλάδια. Η αποδοχή της αγρότισσας να φωτογραφηθεί στο πλαίσιο δημοσιεύματος για το αεροδρόμιο δε μπορεί να εκληφθεί ως σιωπηρή συναίνεση της ίδιας διαδίκου για την επίμαχη δεύτερη δημοσίευση. Συνεπώς, υπάρχει παράνομη προσβολή του δικαιώματος της ίδιας εικόνας κι έτσι ο τρίτος λόγος της αναιρέσεως πρέπει να γίνει δεκτός ως παραδεκτός και βάσιμος. Ανάλογη είναι και η απόφαση του Αρείου Πάγου Α.Π. **961/2003** για την υπόθεση «Viagra», στην οποία εμφανίζονται δύο ηλικιωμένες διαφημίζουν, χωρίς την άδειά τους, το μπλε χάπι «Viagra» με αποτέλεσμα να υφίστανται προσβολή της προσωπικότητάς τους.

ΠολΠρΘεσ.26488/2001 -Υπόθεση δικηγόρου σε νυκτερινό κέντρο διασκέδασης.

Η ενάγουσα εκθέτει ότι είναι δικηγόρος Θεσσαλονίκης. Στις 5.3.2000 δημοσιεύθηκε στο περιοδικό «Τ.» έγχρωμη φωτογραφία στην οποία απεικονίζεται η ίδια με παρέα άλλων κοριτσιών να διασκεδάζει σε νυκτερινό κέντρο της πόλης. Η φωτογραφία αυτή συνοδεύεται και από ανυπόγραφο και ως εκ τούτου αγνώστου συντάκτη δημοσίευμα με το ακόλουθο περιεχόμενο: «Higher Law, ή αλλιώς τα κορίτσια του νόμου το γλεντάνε! Οι δύο ξανθιές της φωτογραφίας που ο φακός τις συνέλαβε σε νυκτερινή περιπολία δεν είναι δύο απλά party animals, που πίνουν, καπνίζουν και τραγουδούν. Ή καλύτερα, εντάξει, είναι κι αυτό, αλλά μόνο κάθε Παρασκευοσαββατοκύριακο. Για τις υπόλοιπες μέρες της εβδομάδας κρύβουν τα αποκαλυπτικά φορέματα στις ντουλάπες, φορούν ταγιέρ και αυστηρά παπούτσια, μεταμφιέζονται σε δικηγόρινες και φροντίζουν να επεμβαίνουν σωτήρια, όπου ο νόμος, το καθήκον και το κίτρινο ντέφι τις καλεί». Κρίνεται ότι με το παραπάνω δημοσίευμα και με τη λήψη και τη δημοσίευση της φωτογραφίας της στο πιο πάνω περιοδικό, προσβλήθηκε η προσωπικότητά της, καθόσον η φωτογραφία της ελήφθη και δημοσιεύθηκε χωρίς τη συναίνεσή της, ενώ το δημοσίευμα που τη συνόδευε είχε εξυβριστικό και συκοφαντικό γι' αυτήν περιεχόμενο. Έτσι, το Δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες τελέσεως της αδικοπραξίας, το είδος της προσβολής, την έκταση αυτής, τις οικονομικές συνθήκες των διαδίκων και το βαθμό του πταίσματος των εναγομένων, κρίνει ότι πρέπει να επιδικασθεί στην ενάγουσα το ποσό των 10.000.000 δραχμών ως εύλογη αυτής χρηματική ικανοποίηση για την αποκατάσταση της ηθικής βλάβης που υπέστη από την αδικοπραξία των εναγομένων.

ΕφΘεσ. 2147/2001-Υπόθεση φιλολόγου για φωτογράφιση κατά την Αποκριά.

Στο φύλλο 748 της 21.2.1998 της εφημερίδας «Ε.Β.», στη δημοσιογραφική στήλη με τον τίτλο «Ειδήσεις», δημοσιεύθηκε, επ' ευκαιρία της Αποκριάς του έτους αυτού, ένα άρθρο για τη «γιορτή της μάσκας», το οποίο διανθίστηκε και με πέντε φωτογραφίες, οι οποίες εικόνιζαν καρναβαλιστές. Οι τρεις λήφθηκαν στο πλαίσιο καρναβαλικών εκδηλώσεων, ενώ οι άλλες δύο προέρχονταν από το στούντιο του φωτογραφείου των αδελφών Μ., οι οποίοι προμήθευσαν στην εναγόμενη το υλικό αυτό, για να το χρησιμοποιήσει για τις ανάγκες της εφημερίδας της. Στη μία από τις δύο φωτογραφίες εμφανίζεται ο ένας από τους συνιδιοκτήτες του φωτογραφείου Ζ.Μ. με καρναβαλική περιβολή σε φιλικό εναγκαλισμό με την ενάγουσα, η οποία όμως δεν είναι μεταμφιεσμένη. Η φωτογραφία αυτή ελήφθη στο στούντιο αποκλειστικά για ιδιωτική χρήση, το έτος 1998, με τη συναίνεση της ενάγουσας, η οποία όμως ουδέποτε συνήνεσε στη χρησιμοποίηση της φωτογραφίας αυτής περαιτέρω για εμπορικούς σκοπούς. Συνεπώς προσέβαλαν την προσωπικότητα της ενάγουσας, καθώς, η χωρίς τη συγκατάθεσή της διάδοση της εικόνας της στο κοινό δια του τύπου αποτελεί παράνομη πράξη. Το γεγονός δε ότι η ενάγουσα στην επίμαχη φωτογραφία δεν εμφανίζεται με καρναβαλική περιβολή, καθιστά σαφές ότι η εμφάνιση του προσώπου της στο δημοσιευθέν άρθρο δεν ήταν ούτε αναγκαία ούτε πρόσφορη για την ικανοποίηση του ενδιαφέροντος της κοινής γνώμης σχετικά με το έθιμο της μάσκας. Κατόπιν αυτών το Δικαστήριο, κρίνει ότι οι εναγόμενοι έπρεπε να υποχρεωθούν να καταβάλουν στην ενάγουσα, εις ολόκληρον έκαστος, 2.000.000 δραχμές, ως εύλογη χρηματική ικανοποίηση για την ηθική βλάβη που αυτή υπέστη.

Εφ.Πειρ. 805/2000 -Υπόθεση καθαρίστριας σε οίκο ανοχής.

Σε ορισμένη περιοχή της πόλεως λειτουργούσαν οίκοι ανοχής, των οποίων την απομάκρυνση ζητούσαν οι κάτοικοι της περιοχής. Δημοσιογράφοι τηλεοπτικού σταθμού, λοιπόν, διεξήγαγαν έρευνα σχετικά με το αίτημα της απομάκρυνσης. Στα πλαίσια δε της έρευνας αυτής, συνεργείο από ένα δημοσιογράφο και έναν εικονολήπτη πέτυχε να πάρει συνέντευξη από γυναίκα που εργαζόταν ως καθαρίστρια σ' έναν από τους οίκους ανοχής. Η γυναίκα έστερξε να δώσει τη συνέντευξη υπό τον όρο ότι αυτή δεν θα αποτυπωνόταν σε εικόνες. Την επομένη, όμως, στα πλαίσια της σχετικής εκπομπής που έκαναν δυο άλλοι δημοσιογράφοι, η συνέντευξη προβλήθηκε με εικόνες, που είχαν παρθεί κρυφά, χωρίς τη διευκρίνιση επιπλέον ότι η γυναίκα εργαζόταν ως καθαρίστρια. Έπειτα από αυτό, η γυναίκα αποβλήθηκε από την οικογένειά της, που κατοικεί σε χωριό της Κρήτης, και της απαγορεύθηκε μάλιστα να παραστεί στην κηδεία του αδελφού της. Η εκπομπή που περιείχε συνέντευξη και με μια ιερόδουλο είχε δημιουργήσει στην οικογένειά της ως άνω γυναίκας και στους ομοχωρίους της την εντύπωση ότι ήταν επίσης ιερόδουλος. Τελικά στην υπόθεση αυτή το Δικαστήριο ακύρωσε την πρωτόδικη απόφαση, η οποία είχε απορρίψει την αγωγή της εν λόγω γυναίκας(εκκαλούσας)για προσβολή του δικαιώματος επί της ίδιας εικόνας ως προς τον τηλεοπτικό σταθμό και είχε υποχρεώσει τους τρεις δημοσιογράφους και τον εικονολήπτη να καταβάλλουν σ' αυτήν ελάχιστη χρηματική ικανοποίηση.

Ανάλογη είναι και η απόφαση του ΕφΑθ. **9189/2001** για την υπόθεση κυκλωμάτων μαστροπείας στην οποία προσβλήθηκε η εικόνα μιας γυναίκας από τηλεοπτικό σταθμό που την παρουσίασε ως εμπλεκόμενη στο κύκλωμα μαστροπείας κάτι το οποίο στην πραγματικότητα δεν ίσχυε.

Εφ.Πειρ. 954/1999 -Υπόθεση εξορκισμού εντός ναού από ιερέα.

Στην από 7.8.1997 αγωγή, επαρκώς ορισμένη, επί της οποίας εκδόθηκε η εκκαλούμενη απόφαση, κατά την εκτίμηση του δικογράφου της από το Δικαστήριο τούτο, η ήδη εφεσίβλητη-ενάγουσα

εξέθετε ότι από τον τηλεοπτικό σταθμό X , ο οποίος είναι πανελλήνιας εμβέλειας, σε απογευματινή εκπομπή του της 12.12.1996 που επιμελείτο η ήδη εκκαλούσα-εναγομένη Η.Κ. , προβλήθηκε χωρίς τη συναίνεσή της βιντεοταινία όπου αυτή (ενάγουσα) εικονιζόταν να υποβκαθαρίστρια σ' έναν από τους οίκους ανοχής. Η γυναίκα έτρεξε να δώσει τη συνέντευξη υπό τον όρο ότι αυτή δεν θα αποτυπωνόταν σε εικόνες. Την επομένη, όμως, στα πλαίσια της σχετικής εκπομπής που έκαναν δυο άλλοι δημοσιογράφοι, η συνέντευξη προβλήθηκε με εικόνες, που είχαν παρθεί κρυφά, χωρίς τη διευκρίνιση επιπλέον ότι η γυναίκα εργαζόταν ως καθαρίστρια. Έπειτα από αυτό, η γυναίκα αποβλήθηκε από την οικογένειά της, που κατοικεί σε χωριό της Κρήτης, και της απαγορεύθηκε μάλιστα να παραστεί στην κηδεία του αδελφού της. Η εκπομπή που περιείχε συνέντευξη και με μια ιερόδουλο είχε δημιουργήσει στην οικογένειά της ως άνω γυναίκας και στους ομοχωρίους της την εντύπωση ότι ήταν επίσης ιερόδουλος. Τελικά στην υπόθεση αυτή το Δικαστήριο ακύρωσε την πρωτόδικη απόφαση, η οποία είχε απορρίψει την αγωγή της εν λόγω γυναίκας(εκκαλούσας)για προσβολή του δικαιώματος επί της ίδιας εικόνας ως προς τον τηλεοπτικό σταθμό και είχε υποχρεώσει τους τρεις δημοσιογράφους και τον εικονολήπτη να καταβάλλουν σ' αυτήν ελάχιστη χρηματική ικανοποίηση. Ανάλογη είναι και η απόφαση του ΕφΑθ. **9189/2001** για την υπόθεση κυκλωμάτων μαστροπείας στην οποία προσβλήθηκε η εικόνα μιας γυναίκας από τηλεοπτικό σταθμό που την παρουσίασε ως εμπλεκόμενη στο κύκλωμα μαστροπείας κάτι το οποίο στην πραγματικότητα δεν ίσχυε.

Εφ.Πειρ. 954/1999 -Υπόθεση εξορκισμού εντός ναού από ιερέα.

Στην από 7.8.1997 αγωγή, επαρκώς ορισμένη, επί της οποίας εκδόθηκε η εκκαλούμενη απόφαση, κατά την εκτίμηση του δικογράφου της από το Δικαστήριο τούτο, η ήδη εφεσίβλητη-ενάγουσα εξέθετε ότι από τον τηλεοπτικό σταθμό X , ο οποίος είναι πανελλήνιας εμβέλειας, σε απογευματινή εκπομπή του της 12.12.1996 που επιμελείτο η ήδη εκκαλούσα-εναγομένη Η.Κ. , προβλήθηκε χωρίς τη συναίνεσή της βιντεοταινία όπου αυτή (ενάγουσα) εικονιζόταν να υποβάλλεται σε εξορκισμό εντός ναού από ιερέα, ότι, παρά την άμεση έκκλησή τους προς τον εν λόγω σταθμό να σταματήσει την προβολή της εικόνας της αυτής, δεν εισακούσθηκε αλλά, αντιθέτως η ίδια βιντεοταινία προβλήθηκε και πάλι από τον ίδιο σταθμό την ίδια ημέρα σε νυκτερινή εκπομπή που επιμελείτο ο δημοσιογράφος Μ.Τ., ότι οι εκπομπές αυτές επαναλήφθηκαν στις 13, 15 και 16.12.1996 από τον ίδιο σταθμό και ότι δι' αυτών προσβλήθηκε υπαιτίως στην προσωπικότητά της λόγω παραβίασεως του απορρήτου της ιδιωτικής της ζωής, αλλά και διότι εθίγη η τιμή και η υπόληψή της. Ζήτησε ακολούθως η ενάγουσα, να αναγνωρισθεί ότι οι εναγόμενες έχουν υποχρέωση να της καταβάλλουν, εις ολόκληρον η καθεμία, 100.000.000 δραχμές για χρηματική ικανοποίησή της λόγω της ηθικής βλάβης που υπέστη και να απαγορευθεί οποιαδήποτε στο μέλλον προβολή της εικόνας της από την ανωτέρω βιντεοταινία, από οποιαδήποτε εκπομπή του τηλεοπτικού σταθμού της εναγομένης εταιρίας. Με απόφαση έγινε δεκτή η αγωγή και αναγνωρίστηκε η προς πληρωμή 100.000.000 δραχμών υποχρέωση της εναγομένης εταιρίας προς την ενάγουσα, εντόκως από την επίδοση της αγωγής, εκ των οποίων 10.000.000 δραχμές εις ολόκληρον με την εναγομένη δημοσιογράφο, με παράλληλη υποχρέωση παραλείψεως προβολής στο μέλλον της εικόνας της ενάγουσας κατά τα αιτηθέντα.

Εφ.Αθ. 4887/1992 -Υπόθεση κακοποιημένων γυναικών.

Στις σελίδες 32-34 του ενάτου τεύχους του περιοδικού «ΛΕΥΚΩΜΑ ΟΜΟΡΦΙΑΣ» του οποίου ιδιοκτήτης ήταν ο πρώτος από τους εναγομένους δημοσιεύθηκε «ρεπορτάζ» του δευτέρου εναγομένου με τον τίτλο: «Όταν οι άνδρες χτυπούν αλύπητα τους συντρόφους τους για να ικανοποιήσουν τις ορέξεις τους». Αμέσως μετά και μέσα σε πλαίσιο με έντονο κίτρινο χρώμα είναι διατυπωμένη η φράση «Κακοποιήσεις και βιασμοί γυναικών» και ακολουθεί με κεφαλαία γαλάζια γράμματα η φράση «ΖΩΝΤΑΝΕΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ-ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ». Στη σελίδα 34, δημοσιεύεται στο επάνω αριστερό μέρος φωτογραφία των εναγουσών σε κρεβάτι νοσοκομείου με μώλωπες στο πρόσωπο και με την αναφορά: «Στο νοσοκομείο από ξυλοκόπημα των συζύγων τους». Στο κάτω δεξιό μέρος της ίδιας σελίδας 34 δημοσιεύεται και η φωτογραφία κάποιας Ε. με νάρθηκα, στο δεξί της χέρι και με την αναφορά: «Ο άντρας της τής έσπασε το χέρι ύστερα από έναν καβγά διότι ήθελε σεξ μαζί της, ενώ ήταν μεθυσμένος, κι αυτή δεν ήθελε». Οι ενάγοντες όμως δεν είχαν καμιά σχέση με τις περιπτώσεις γυναικών που περιγράφονται. Οι δημοσιευθείσες φωτογραφίες τους είχαν ληφθεί στο νοσοκομείο «ΑΣΚΛΗΠΕΙΟ ΒΟΥΛΑΣ», όπου είχαν μεταφερθεί ύστερα από τροχαίο ατύχημα που είχε συμβεί στις 6.12.1987. Κατά το ατύχημα αυτό είχε θανατωθεί η αδελφή τους που οδηγούσε το αυτοκίνητο, ενώ οι ίδιες, που ήταν επιβάτες του αυτοκινήτου αυτού, τραυματίστηκαν και μάλιστα η πρώτη από αυτές Ε. Α., που γεννήθηκε το έτος 1971 και ήταν τότε 16 ετών, έχει ήδη μόνιμη σωματική αναπηρία λόγω της βλάβης που είχε υποστεί στη σπονδυλική στήλη. Είναι φανερό ότι οι ενάγουσες αισθάνθηκαν λύπη και μεγάλη στενοχώρια από τη δημοσίευση των φωτογραφιών τους. Αναμφισβήτητα προσβλήθηκε και η προσωπικότητά τους και συγκεκριμένα εθίγη η τιμή και η υπόληψή τους, διότι ο τρόπος της δημοσίευσης των φωτογραφιών δημιούργησε τη λανθασμένη και μη ανταποκρινόμενη στην πραγματικότητα εντύπωση πως είχαν εισαχθεί στο νοσοκομείο για νοσηλεία λόγω κακοποίησης από τους συζύγους τους, ενώ αυτές ήταν ανύπαντρες. Με τα δεδομένα αυτά ορθά έκρινε το Πρωτοδικείο ότι οι εναγόμενοι είναι υποχρεωμένοι να αποζημιώσουν τις ενάγουσες για την ηθική βλάβη που έχουν πράγματι υποστεί με την καταχώρηση των φωτογραφιών τους στο ως άνω επίμαχο δημοσίευμα.

ΠολΠρΑθ. 8908/1988 -Υπόθεση παχύσαρκης λουόμενης.

Στο τεύχος 13, της 26.3.1987, του περιοδικού «Ε**», ιδιοκτήτρια του οποίου είναι η εναγομένη Α.Ε.Γ.***, στη σελίδα 96, ως συνοδευτική δημοσίευματος με τον τίτλο «Παχαίνουμε από ...σήματα», αναφερόμενου στους κινδύνους που απειλούν την υγεία, λόγω παχυσαρκίας, δημοσιεύεται φωτογραφία της ενάγουσας με «μαγιό», η οποία δεν αμφισβητείται ότι είχε ληφθεί το καλοκαίρι του 1986, στην παραλία Καλαμακίου Αττικής, όπου η ενάγουσα, συνταξιούχος του Ι.Κ.Α., πήγαινε για θαλάσσια λουτρά. Δεν αμφισβητείται επίσης ότι η επίμαχη φωτογραφία είχε ληφθεί, από άγνωστο φωτογράφο, χωρίς συγκατάθεση της ενάγουσας, η οποία πληροφορήθηκε τη δημοσίευση της προαναφερόμενης φωτογραφίας της από φιλικά της πρόσωπα, στις αρχές Απριλίου 1987. Η φωτογράφιση και η έκθεση της φωτογραφίας σε κοινή θέα προσβάλλει την προσωπικότητα όταν το φωτογραφιζόμενο άτομο εμφανίζει στην επίμαχη φωτογραφία κάποια σωματική του μειονεξία (αναπηρία, παχυσαρκία, δυσμορφία), απεικονίζεται γυμνό ή ημίγυμνο ή η φωτογραφία του συνοδεύει δημοσίευμα στο οποίο τονίζονται σωματικές μειονεξίες άμεσα σχετιζόμενες με τη δική του σωματική όπως στην προκείμενη περίπτωση την παχυσαρκία. Η ελεύθερη δημοσιογραφία δεν επιτρέπεται να θίγει την προσωπικότητα ατόμων, τα οποία δεν απασχολούν το κοινωνικό σύνολο. Είναι αναμφίβολο, κατά την κρίση του δικαστηρίου τούτου, ότι ο μέσος δημοσιογράφος θα έπρεπε, μεταξύ της διαφύλαξης της αξιοπρέπειας ενός οποιουδήποτε, άγνωστου ατόμου, όπως η ενάγουσα, και της πληρότητας του δημοσιεύματός του να επιλέξει τη διαφύλαξη της αξιοπρέπειας του άγνωστου αυτού προσώπου. Με τα δεδομένα αυτά, ορθά κατ' αποτέλεσμα έκρινε το Πρωτοδικείο ότι η εναγομένη είχε την υποχρέωση να αποζημιώσει την ενάγουσα για την ηθική βλάβη την οποία της προκάλεσε η προσβολή της προσωπικότητάς της με τη δημοσίευση της παραπάνω φωτογραφίας της. Ανάλογη είναι και η υπόθεση του ΕφΑθ. 2006/1993 κατά την οποία μία ηλικιωμένη κυρία, παχύσαρκη, υφίσταται προσβολή του δικαίωμάτος της επί της ίδιας εικόνας αφού φωτογραφίζεται στην παραλία χωρίς τη συναίνεσή της και η φωτογραφία αυτή χρησιμοποιείται για εμπορικούς σκοπούς πάλι χωρίς τη συναίνεσή της. μειονεξία,

ΕφΑθ. 2149/1978-Υπόθεση «καρτ-ποσταλ».

Κατά τη γιορτή της Αποκριάς του έτους 1972 κάποιος φωτογράφος προστηθείς από την εναγόμενη και ήδη εκκαλούσα εταιρία προέβη σε φωτογράφιση της ενάγουσας και ήδη εφεσίβλητου, χωρίς τη συναίνεσή της κατά τη διάρκεια που αυτή βρισκόταν στην είσοδο του καταστήματός της που πωλεί είδη «μασκαράτα». Τη φωτογραφία αυτή εκτύπωσε η εκκαλούσα σε «καρτ-ποσταλ», τα οποία πουλούσε σε εμπόρους. Τέτοια «καρτ-ποσταλ» βρέθηκαν να πωλούνται σε περίπτερα της Αθήνας. Όταν η φωτογραφία αυτή έγινε γνωστή στην εφεσίβλητο και το σύζυγό της, δημιουργήθηκε πρόβλημα στην οικογένεια καθώς ο σύζυγος θεώρησε ότι αυτή είχε συναίνεση στη φωτογράφιση αυτή την οποία του απέκρυψε. Από την παράνομη αυτή συμπεριφορά προσβλήθηκε η προσωπικότητα της εφεσίβλητου. Κατά συνέπεια, η εκκαλούμενη απόφαση επιδίκασε στην εφεσίβλητο, κατά μερική παραδοχή του σχετικού κονδυλίου της αγωγής, το ποσό των 20.000 δρχ. ως εύλογη χρηματική ικανοποίηση, λόγω ηθικής βλάβης την οποία υπέστη αυτή από την προσβολή της προσωπικότητάς της.

Εφ.Θεσ. 3424/1989 -Υπόθεση παράνομης φωτογράφισης ηθοποιών.

Η δεύτερη εναγόμενη διατηρεί στη Θεσσαλονίκη φωτογραφείο και ασχολείται με την εμπορική διαφήμιση. Αυτή συνεργαζόταν με την πρώτη εναγομένη για την εμπορική διαφήμισή της και είχε φιλικές σχέσεις με τις ενάγουσες ηθοποιούς, οι οποίες είχαν δεχθεί κατά το παρελθόν να φωτογραφηθούν στο φωτογραφείο της και είχαν δώσει τη συγκατάθεσή τους για να χρησιμοποιηθούν οι φωτογραφίες τους αυτές για ορισμένες και συγκεκριμένες διαφημίσεις της πρώτης εναγομένης, χωρίς να λάβουν αμοιβή. Η συγκατάθεση αυτή των εναγουσών ήταν ειδική, δηλαδή είχε δοθεί για συγκεκριμένες διαφημίσεις, οι οποίες έγιναν, και όχι γενική με την έννοια ότι η δεύτερη εναγομένη θα είχε το απεριόριστο δικαίωμα της χρήσεως και εκμεταλλεύσεως των φωτογραφιών αυτών για διαφημίσεις. Παρά ταύτα οι εναγόμενες αποφάσισαν από κοινού να χρησιμοποιήσουν τις παραπάνω φωτογραφίες προκειμένου να γίνει μια νέα διαφήμιση της εμπορικής επιχειρήσεως της πρώτης εναγομένης με φωτογραφίες των εναγουσών. Το γεγονός ότι χρησιμοποιήθηκαν φωτογραφίες των εναγουσών για εμπορική διαφήμιση, χωρίς τη συναίνεση αυτών αποτελεί παράνομη προσβολή της προσωπικότητάς τους. Έτσι, το Δικαστήριο υποχρέωσε τις εναγόμενες να πληρώσουν σε ολόκληρο σε κάθε μία από τις εναγόμενες το ποσό των 30.000 δραχμών με νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής.

Τέλος, αξίζει να αναφέρουμε ενδεικτικά και τις αποφάσεις του ΕφΑθ. **8661/2000**, ΕφΑθ. **5783/1997** και του ΕφΘεσ. **2/2006** οι οποίες αναφέρονται, όπως και οι παραπάνω αποφάσεις, στην προσβολή του δικαιώματος επί της ίδιας εικόνας μέσω του τύπου.

2. Περιπτώσεις μη προσβολής του δικαιώματος επί της ίδιας εικόνας.

ΠΠρΑθ. 65/2004 -Υπόθεση μητέρας γνωστού πολιτικού και Υπουργού.

Το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών με την υπ' αριθμ. 65/2004 απόφασή του έκρινε ότι όλες οι φωτογραφίες της ενάγουσας (μητέρας γνωστού πολιτικού και Υπουργού) που συνόδευαν ορισμένα δημοσιεύματα προερχόντουσαν από δημόσιες εμφανίσεις της τελευταίας, καθώς και φωτογραφία του εξώφυλλου του περιοδικού, στην οποία εμφανιζόταν η ίδια με τον υιό της (γνωστό πολιτικό και Υπουργό) και συνεπώς δικαιολογείτο η δημοσίευσή τους, αφού επρόκειτο για πρόσωπα, τα οποία ανήκαν στη σύγχρονη επικαιρότητα και ενδιέφεραν την κοινή γνώμη.

ΕφΠειρ. 927/1997 -Υπόθεση τηλεοπτικής εκπομπής «ΕΝ ΘΕΡΜΩ».

Η ενάγουσα και ήδη εκκαλούσα διατηρεί με το γιο της Χ.Μ. κατάσταση εμπορίας καφέδων, ξηρών καρπών κλπ. στα Άνω Ιλίσια Αττικής. Κατά το μήνα Ιούνιο του έτους 1994 συνελήφθη ο παραπάνω γιος της, γιατί διατηρούσε εμφιαλωτήριο ποτών, χωρίς άδεια της αρμόδιας Αρχής και υπήρχαν υπόνοιες για νοθεία ποτών. Κατά το χρόνο της συλλήψεως έσπευσαν στο ανωτέρω κατάσταση πολλοί δημοσιογράφοι, με τηλεοπτικές κάμερες και ζήτησαν πληροφορίες για το συμβάν από την ενάγουσα, η οποία έδωσε ολιγόλεπτη συνέντευξη μπροστά στις κάμερες παρέχοντας σχετικές εξηγήσεις. Η συνέντευξη αυτή μεταδόθηκε από αρκετούς τηλεοπτικούς σταθμούς μεταξύ των οποίων και ο σταθμός της εναγομένης «ΣΚΑΪ», αργότερα δε ένα στιγμιότυπο της πιο πάνω συνεντεύξεως που εμφανίζει την ενάγουσα να χειρονομεί έντονα, επιλέχτηκε από το σκηνοθέτη για να αποτελέσει να λάβουν αμοιβή. Η συγκατάθεση αυτή των εναγουσών ήταν ειδική, δηλαδή είχε δοθεί για συγκεκριμένες διαφημίσεις, οι οποίες έγιναν , και όχι γενική με την έννοια ότι η δεύτερη εναγομένη θα είχε το απεριόριστο δικαίωμα της χρήσεως και εκμεταλλεύσεως των φωτογραφιών αυτών για διαφημίσεις. Παρά ταύτα οι εναγόμενες αποφάσισαν από κοινού να χρησιμοποιήσουν τις παραπάνω φωτογραφίες προκειμένου να γίνει μια νέα διαφήμιση της εμπορικής επιχειρήσεως της πρώτης εναγομένης με φωτογραφίες των εναγουσών. Το γεγονός ότι χρησιμοποιήθηκαν φωτογραφίες των εναγουσών για εμπορική διαφήμιση, χωρίς τη συναίνεση αυτών αποτελεί παράνομη προσβολή της προσωπικότητάς τους. Έτσι, το Δικαστήριο υποχρέωσε τις εναγόμενες να πληρώσουν σε ολόκληρο σε κάθε μία από τις εναγόμενες το ποσό των 30.000 δραχμών με νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής.

Τέλος, αξίζει να αναφέρουμε ενδεικτικά και τις αποφάσεις του ΕφΑθ. **8661/2000**, ΕφΑθ. **5783/1997** και του ΕφΘες. **2/2006** οι οποίες αναφέρονται , όπως και οι παραπάνω αποφάσεις, στην προσβολή του δικαιώματος επί της ίδιας εικόνας μέσω του τύπου.

2. Περιπτώσεις μη προσβολής του δικαιώματος επί της ίδιας εικόνας.

ΠΠρΑθ. 65/2004 - Υπόθεση μητέρας γνωστού πολιτικού και Υπουργού.

Το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών με την υπ' αριθμ. 65/2004 απόφασή του έκρινε ότι όλες οι φωτογραφίες της ενάγουσας (μητέρας γνωστού πολιτικού και Υπουργού) που συνόδευαν ορισμένα δημοσιεύματα προερχόντουσαν από δημόσιες εμφανίσεις της τελευταίας, καθώς και φωτογραφία του εξώφυλλου του περιοδικού, στην οποία εμφανιζόταν η ίδια με τον υιό της (γνωστό πολιτικό και Υπουργό) και συνεπώς δικαιολογείτο η δημοσίευσή τους, αφού επρόκειτο για πρόσωπα, τα οποία ανήκαν στη σύγχρονη επικαιρότητα και ενδιέφεραν την κοινή γνώμη.

ΕφΠειρ. 927/1997 - Υπόθεση τηλεοπτικής εκπομπής «ΕΝ ΘΕΡΜΩ».

Η ενάγουσα και ήδη εκκαλούσα διατηρεί με το γιο της Χ.Μ. κατάσταση εμπορίας καφέδων, ξηρών καρπών κλπ. στα Άνω Ιλίσια Αττικής. Κατά το μήνα Ιούνιο του έτους 1994 συνελήφθη ο παραπάνω γιος της, γιατί διατηρούσε εμφιαλωτήριο ποτών, χωρίς άδεια της αρμόδιας Αρχής και υπήρχαν υπόνοιες για νοθεία ποτών. Κατά το χρόνο της συλλήψεως έσπευσαν στο ανωτέρω κατάσταση πολλοί δημοσιογράφοι, με τηλεοπτικές κάμερες και ζήτησαν πληροφορίες για το συμβάν από την ενάγουσα, η οποία έδωσε ολιγόλεπτη συνέντευξη μπροστά στις κάμερες παρέχοντας σχετικές εξηγήσεις. Η συνέντευξη αυτή μεταδόθηκε από αρκετούς τηλεοπτικούς σταθμούς μεταξύ των οποίων και ο σταθμός της εναγομένης «ΣΚΑΪ», αργότερα δε ένα στιγμιότυπο της πιο πάνω συνεντεύξεως που εμφανίζει την ενάγουσα να χειρονομεί έντονα,

επιλέχτηκε από το σκηνοθέτη για να αποτελέσει μαζί με άλλα 8-9 στιγμιότυπα από διάφορες άλλες εκπομπές, το σήμα της εκπομπής «ΕΝ ΘΕΡΜΩ», που παρουσίαζε καθημερινά ο τηλεοπτικός σταθμός της εναγομένης. Η ενάγουσα στηρίζει τις αγωγικές αξιώσεις της μόνο στις εμφανίσεις αυτής, χωρίς τη συναίνεσή της, στο σήμα της πιο πάνω εκπομπής και όχι στην εμφάνισή της κατά τη συνέντευξη που έδωσε μετά τη σύλληψη του γιου της. Ωστόσο, προσβολή της προσωπικότητάς της κρίθηκε ότι δεν επήλθε καθώς η συνέντευξη έγινε με τη συναίνεσή της και γνώριζε ότι θα την παρουσίαζαν στην τηλεόραση.

ΠολΠρΑθ. 1189/2001-Υπόθεση υποψήφιας βουλευτή.

Η εναγομένη στα πλαίσια της προεκλογικής εκστρατείας της εξέδωσε ένα τρίπτυχο φυλλάδιο για την ενημέρωση των εκλογέων της περιφέρειάς της. Στο φυλλάδιο αυτό δημοσίευσε 14 φωτογραφίες από διάφορες δραστηριότητες της εναγομένης, μεταξύ των οποίων ήταν και η φωτογραφία του ενάγοντος να κάθεται δίπλα στην εναγομένη, η οποία έπινε από ένα ποτήρι και κάτω από τη φωτογραφία υπήρχε η λεζάντα: «με στόχο την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση. Πίνοντας από το ίδιο ποτήρι με φορέα του Aids-Τηλεοπτική εκπομπή 1997.» Η επίδικη φωτογραφία ήταν αναπαραγωγή τηλεοπτικού καρέ και ειδικότερα στιγμιότυπο της εκπομπής του δημοσιογράφου Κ.Τ. που προβλήθηκε από τον τηλεοπτικό σταθμό Mega Channel ενόψει της παγκόσμιας ημέρας του Aids. Ο ενάγων ισχυρίστηκε ότι η εναγομένη χρησιμοποίησε τη φωτογραφία του χωρίς τη συναίνεσή του και ότι η ανωτέρω ενέργειά της συνιστά προσβολή του δικαιώματός του επί της ίδιας εικόνας. Το Πολ. Πρωτ. Αθηνών εξέτασε το θέμα της γνησιότητας της επίδικης φωτογραφίας, ως προς το οποίο αποδείχθηκε ότι είναι υπαρκτή. Μάλιστα η σκηνή αυτή πήρε μεγάλη δημοσιότητα από την εποχή εκείνη και είχε αποσπάσει θετικά σχόλια. Έτσι, το Δικαστήριο απεφάνθη ότι ο ενάγων συμμετέχοντας στην τηλεοπτική εκπομπή εξέθεσε τον εαυτό του στην κοινή θέα και ως εκ τούτου οφείλει να ανέχεται επεμβάσεις στην προσωπικότητά του, οι οποίες συνδέονται με τον τρόπο ζωής που ο ίδιος επέλεξε καθώς επίσης ότι με τη συμμετοχή του αυτή κατετάγη στην κατηγορία των προσώπων αυτών που ανήκουν στη σύγχρονη επικαιρότητα. Συνεπώς, το Δικαστήριο έκρινε ότι επιτρέπεται η φωτογράφιση και περαιτέρω η δημοσίευση της εικόνας του προσώπου του ενάγοντα.

Α.Π. 854/2002 - Υπόθεση του καθηγητή Ν.Μ.**

Στις 11.11.1997 κυκλοφόρησε τεύχος περιοδικού, που περιείχε δημοσίευμα με κύριο τίτλο «Ν.Μ.** Ο κύριος Π.** ήταν ΒΙΑΙΟΣ και ΓΥΝΑΙΚΑΣ», υπέρτιτλο «η σύζυγός του ζητάει διαζύγιο, διατροφή και την επιμέλεια του παιδιού τους» και υπότιτλο «Εξακολουθούσε να απουσιάζει συχνά και επέστρεφε πολλές φορές στο σπίτι μας με δαγκωματιές σε επίμαχα σημεία του σώματος και με εμφανή σημάδια κραγιόν στα πουκάμισά του». Υπήρχαν δε και τρεις έγχρωμες φωτογραφίες. Τα γεγονότα αυτά που αναφέρονται στο δημοσίευμα περιέχονται ήδη σε προϋπάρχουσα αίτηση για λήψη ασφαλιστικών μέτρων, με συνέπεια να μη στοιχειοθετείται αστική ευθύνη των εναγομένων για προσβολή της προσωπικότητας του ενάγοντος με συκοφαντία μέσω του προεκτιθέμενου δημοσιεύματος. Επιπλέον, ο ενάγων, εκτός του ότι ασκούσε το δημόσιο λειτούργημα του καθηγητή ήταν διευθυντής της Μονάδας Υπολογιστικής Ρευστοδυναμικής και γι' αυτό ήταν ευρύτατα γνωστός στην Ελλάδα, με συνέπεια να αποτελεί πρόσωπο που ενδιέφερε το κοινωνικό σύνολο. Εξέθετε συχνά γεγονότα από το δικό του ιδιωτικό και οικογενειακό κύκλο, ώστε να μπορούν να εκληφθούν αυτά ως παραδείγματα ενισχυτικά των απόψεών του. Έτσι το Εφετείο έκρινε ότι η αγωγή περί επιδικάσεως εν μέρει και αναγνωρίσεως εν μέρει απαιτήσεως χρηματικής ικανοποίησης εξαιτίας προσβολής της προσωπικότητας του ενάγοντος με συκοφαντία ή με δυσφήμιση μέσω του προαναφερόμενου δημοσιεύματος ήταν απορριπτέα ως κατ' ουσίαν αβάσιμη.

VII. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Μετά από αυτήν την ανάλυση συμπεραίνουμε λοιπόν ότι η συνάντηση του ατομικού δικαιώματος της ελευθερίας εκφράσεως και ειδικότερα της ελευθερίας του τύπου με το έννομο αγαθό της προσωπικότητας ενδέχεται να είναι αρμονική, μπορεί όμως και όχι. Στη δεύτερη περίπτωση γεννάται θέμα συγκρούσεως δύο κατοχυρωμένων από το Σύνταγμα αγαθών, που επιβάλλει την *ad hoc* στάθμισή τους. Η στάθμιση μπορεί να οδηγήσει είτε στην επικράτηση της ελευθερίας του τύπου στο χώρο του δικαίου της προσωπικότητας είτε, αντίθετα, στον περιορισμό της ελευθερίας του τύπου υπέρ του δικαιώματος της προσωπικότητας¹⁴. Η διαπλοκή τύπου και προσωπικότητας εμφανίζει ιδιαίτερο νομικό και πραγματικό ενδιαφέρον. Όπως όλα τα δικαιώματα έτσι και η ελευθερία του τύπου υπόκειται στις γενικές οριοθετήσεις, δεν μπορεί δηλαδή να ασκείται ενάντια στη συνταγματική νομιμότητα, τα χρηστά ήθη ή κατά προσβολή των δικαιωμάτων των άλλων. Στα δικαιώματα αυτά ανήκει και το δικαίωμα της προσωπικότητας. Η άσκηση της ελευθερίας του τύπου δεν απαλλάσσει από την υποχρέωση σεβασμού της προσωπικότητας. Σε ενδιαφέρουσες λύσεις σχετικά με την διαπλοκή τύπου και προσωπικότητας μπορεί να οδηγήσει η θεσμική εφαρμογή. Σε πολλές περιπτώσεις ο τύπος δημοσιεύει στοιχεία ή σχόλια αναφερόμενα σε συγκεκριμένα πρόσωπα επεμβαίνοντας έτσι στη σφαίρα της προσωπικότητας. Το νομικό ζήτημα, που γεννάται στις περιπτώσεις αυτές είναι αν και πότε η επέμβαση του τύπου συνιστά απλό περιορισμό ή προσβολή του δικαιώματος της προσωπικότητας. Πρόκειται δηλαδή για ζήτημα θεσμικής εφαρμογής του συνταγματικού δικαιώματος της προσωπικότητας (άρθρ. 5 παρ.1 Σ) στην έννομη σχέση της δημοσιότητας (άρθρ.

¹⁴ Καράκωστας Ιωάννης, Προσωπικότητα και Τύπος, Αθήνα 2000, εκδ.Αντ.Ν. Σάκκουλα, σελ. 26

15 Σ)¹⁵. Ανεξάρτητα, πάντως, από την ύπαρξη νομικών διατάξεων, είναι γεγονός ότι η άσκηση της ελευθερίας πληροφόρησης με παράλληλο σεβασμό της προσωπικότητας των ατόμων, αποτελεί ένα αντικείμενο που από την ίδια του τη φύση δε μπορεί να ρυθμισθεί διεξοδικά μέσω αναγκαστικών κανόνων δικαίου. Για το λόγο αυτό τείνει να επικρατήσει διεθνώς ως προσφορότερη λύση για την αντιμετώπιση των σχετικών ζητημάτων η προσφυγή σε κανόνες και αρχές άλλης υφής και προέλευσης και τέτοιοι είναι οι κανόνες που περιλαμβάνονται σε εσωτερικά καταρτιζόμενους κώδικες δεοντολογίας για την άσκηση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος. Η προστασία της εικόνας βάσει των διατάξεων περί προστασίας του δικαιώματος προσωπικότητας αποτελεί τη βάση της προστασίας της εικόνας του προσώπου. Η έννοια της εικόνας προσώπου είναι ευρεία και δεν αναφέρεται αποκλειστικά στην αποτύπωση του προσώπου του εικονιζόμενου (φωτογραφική, κινηματογραφική, οπτικοακουστική, μέσω των εικαστικών τεχνών ή ακόμα μέσω τεχνικών που επιτρέπουν την τρισδιάστη αναπαραγωγή της εικόνας του προσώπου), αλλά εμπερικλείει όλα τα εξωτερικά χαρακτηριστικά που εξαστομικεύουν το πρόσωπο προσδίδοντάς του μια ιδιαίτερη ταυτότητα. Έτσι κάθε προσβολή της προσωπικότητας και της εικόνας από τα ΜΜΕ είναι παράνομη εκτός αν συντρέχει σπουδαίος λόγος άρσης του παρανόμου.

VII. ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παραπάνω έρευνα εξετάζεται η σχέση της ελευθεροτυπία και το δικαίωμα της ίδιας εικόνας που διασφαλίζεται από την αναγνώριση του δικαιώματος του προσώπου επί της ίδιας εικόνας, το οποίο και αποτελεί έκφραση του δικαιώματος της προσωπικότητας. Ως δικαίωμα επί της ίδιας εικόνας θεωρείται η εξουσία του προσώπου που αποφασίζει για την αποτύπωση, διάδοση ή δημόσια έκθεση της εξωτερικής απεικόνισης της μορφής του. Η αλληλεπίδραση αυτή τύπου και εικόνας είναι συχνά μια σχέση σύγκρουσης ανάμεσα στα δύο δικαιώματα που γεννά αντιθέσεις οι οποίες πρέπει να επιλυθούν. Με την επιρροή των συνταγματικών αρχών, τα ατομικά δικαιώματα εντάσσονται μεταξύ των έννομων αγαθών του ιδιωτικού δικαίου (έμμεση τριτενέργεια). Ειδικότερα η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, το δικαίωμα στη ίδια εικόνα επενεργούν έμμεσα στις σχέσεις ιδιωτικού δικαίου, μέσω του πλέγματος των διατάξεων για την προστασία της προσωπικότητας και κυρίως μέσω της ΑΚ 57, κατοχυρώνοντας με συνταγματική ισχύ την προστασία των αγαθών της προσωπικότητας.

SUMMARY

In this research we examine the relation between the freedom of press and the right upon one's own image, as an expression of the right of personality. The right upon one's own image is considered to be the authority of a person who decides about the

¹⁵ Ανδρέας Γ. Δημητρόπουλος, Συνταγματικά Δικαιώματα Ειδικό Μέρος, ια' έκδ., Αθήνα 2005,σελ 195

printing, distribution or public exposure of his external appearance. This interaction of the press and image is often a relation of conflict between these two rights and creates oppositions which need to be solved. With the influence of the Constitution, the individual rights are included in between the legal goods of the private law (indirect third party action). Specifically the free development of the personality, the right to one's own image act indirectly upon the relations of the private law through the articles on the personality protection and mainly through the article 57 of the civil code, consolidating with a constitutional force, power the protection of the personality goods.

X. ΔΗΜΜΑΤΑ

αγωγή αποζημιώσεως, σελ. 15,16
αγωγή για άρση της προσβολής και παράλειψης στο μέλλον, σελ. 15
άρθρο 5 του Συντάγματος, σελ. 4
άρθρο 14 του Συντάγματος, σελ. 7
άρθρο 57 του Αστικού Κώδικα, σελ. 5
αρχή των θεμιτών αναγκών της κοινότητας για πληροφόρηση, σελ. 21
δικαίωμα επί της ίδιας εικόνας, σελ. 10
δικαίωμα της προσωπικότητας, σελ. 4 - 5
ελευθερία του τύπου, σελ. 6
πρόσωπα της επικαιρότητας, σελ. 19
στάθμιση συμφερόντων, σελ. 18

ENTRIES

the legal action for damages, p15 - 16
the legal action for raising infringement and omission in the future, p 15

article 5 of the Constitution, p 4
article 14 of the Constitution, p 7
article 57 of the Civil Code, p 5
the principle of society 's lawful needs for information, p 21
the right upon one's own image, p 10
the right of personality, p 4 - 5
Freedom of the press. p 6
the people of the moment, p 19
the method of weighing interests, p 18

XI. ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Υπόθεση ηθοποιού για ημίγυμνη φωτογράφιση, Α.Π. **782/2005**, Α' ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ

Υπόθεση αγρότισσας στα Σπάτα, Α.Π. **1010/2002**, ΝοΒ. 2003, τόμος 51, σελ. 248 και ΕλλΔνη 2003, σελ. 1356

Υπόθεση «Viagra», Α.Π. **961/2003**, ΝΟΜΟΣ

Υπόθεση δικηγόρου σε νυκτερινό κέντρο διασκέδασης, Πολ.Πρ.Θεσ. **26488/2001**, Αρμενόπουλος 2003, σελ. 931

Υπόθεση φιλολόγου για φωτογράφιση κατά την Αποκριά, ΕφΘεσ. **2147/2001**, Αρμενόπουλος 2002, σελ. 1161

Υπόθεση καθαρίστριας σε οίκο ανοχής, ΕφΠειρ. **805/2000**, ΕΠΙΣΚΕΜΠΙΔ/2001, σελ. 953

Υπόθεση κυκλωμάτων μαστροπείας, ΕφΑθ. **9189/2001**, Τ.Ν.Π. Δ.Σ.Α.

Υπόθεση εξορκισμού εντός ναού από ιερέα, ΕφΠειρ. **954/1999**, ΕΠΙΣΚΕΔ/1999, σελ. 1168 και ΠΕΙΡ.ΝΟΜΟΛ./1999, σελ. 457

Υπόθεση κακοποιημένων γυναικών, ΕφΑθ. **4887/1992**, ΕλλΔνη 1993, σελ. 1516

Υπόθεση παχύσαρκης λουόμενης, Πολ.Πρ.Αθ. **8908/1988**, ΝοΒ. 1988, τόμος 36, σελ. 1664

Υπόθεση ηλικιωμένης γυναίκας στην παραλία, ΕφΑθ. **2006/1993**, Αρχ.Ν. 1993, σελ. 334

Υπόθεση «καρτ-ποσταλ», ΕφΑθ. **2149/1978**, Αρμενόπουλος 1978, σελ. 786

Υπόθεση παράνομης φωτογράφισης ηθοποιών, ΕφΘεσ. **3424/1989**, Αρμενόπουλος 1989, σελ. 1205

Υπόθεση μητέρας γνωστού πολιτικού και Υπουργού, Πολ.Πρ.Αθ. **65/2004**, ΔΙΜΕΕ 2004, σελ. 390

Υπόθεση τηλεοπτικής εκπομπής «ΕΝ ΘΕΡΜΩ», ΕφΠειρ. **927/1997**, ΕλλΔνη

1999, σελ. 1412

Υπόθεση υποψήφιας βουλευτή, Πολ.Πρ.Αθ. **1189/2001**, ΧρΙΔ 2001, σελ. 46

Υπόθεση του καθηγητή Ν.Μ.**, Α.Π. **854/2002**, ΝοΒ. 2003, τόμος 51,σελ. 50

Πολ.Πρ.Αθ. **4661/2004**, ΝοΒ. 2005, σελ. 114

Πολ.Πρ.Αθ. **2364/2002**, ΔΕΕ, σελ. 595

ΕφΑθ. **8661/2000**, Αρχ.Ν. 2001, σελ.633

ΕφΑθ. **5783/1997**, ΕλλΔνη 1998, σελ. 665

ΕφΘεσ. **2/2006**, Αρμενόπουλος 2006, σελ. 390

XII. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Δημητρόπουλος Ανδρέας, *Συνταγματικά Δικαιώματα - Σύστημα Συνταγματικού Δικαίου*, τομος Γ, Τεύχη. Ι – ΙΙΙ.
2. Ανδρέας Γ. Δημητρόπουλος. *ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ. Σύστημα Συνταγματικού Δικαίου*, Τόμος Γ', Τεύχος ΙV-επόμενα
3. Π.Δ. Δαγτόγλου, *Συνταγματικό Δίκαιο - Ατομικά Δικαιώματα Α'*, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 1991
4. Καράκωστας Ιωάννης, *Το δίκαιο των ΜΜΕ*, Αθήνα 2005, εκδ. Αντ.Ν.Σάκκουλα
5. Καράκωστας Ιωάννης, *Προσωπικότητα & Τύπος*, Αθήνα 2000, εκδ. Αντ.Ν.Σάκκουλα
6. Μιχαηλίδης-Νουάρος Γεώργιος, *Το απαραβίαστο του ιδιωτικού βίου και η ελευθερία του τύπου*, Το Σύνταγμα, 1983,σελ. 385 επ.
7. Τατιάνα – Ελένη Συνοδινού, *Η Εικόνα στο Δίκαιο*, Εκδόσεις Σάκκουλα 2007, Αθήνα – Θεσσαλονίκη.
8. Πλαγιαννάκος Γεώργιος Ι., *Το δικαίωμα επί της ίδιας προσωπικότητας*, Ελληνική Δικαιοσύνη 1966.
9. Θαλής Ι. Μέλφος, *Δικαιώματα του Ανθρώπου*, Ν.2/1999.
10. Εργασία “το δικαίωμα επί της ίδιας εικόνας” της Κωνσταντίνας Παχουνδάκη.
11. “The Right to One’s Own Image”, Stephen R. Barnett, Law school - Berkeley

